

1

APRIL 1967

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

Naše glasilo — 50 let! Ing. Mirko Sušteršič	2
Iz prve številke prvega let. »Lovca« — France Cvenkel	3
Stališča o stanju v lovstvu in o položaju lovstva v Jugoslaviji	5
Aptil — Slavko Kovac	7
Aforizmi — Losam (Alfonz Mazlu)	
Smrekova vejica — Ivan Drobne	8
»Pa vendar je moral zajček dol past ...« — Branko Galjot	9
Bolezni divjadi v Sloveniji — Prof. dr. Stane Valentinčič	11
Za mlade lovce — Ivan Korošec	14
Z inozemci na petelina — Viktor Čeh	15
Tragedija v Karavankah — Anton Zupan	16
Občni zbor Kinološke zveze Slovenije — Dr. Janko Lavrič	18
Strelivo »Hirtenberg« — Prof. dr. ing. Franc Avčin	19
Preizkušnja »Hirtenberg« nabojev — Slavko Kovac	20
Po lovskem svetu	21
Grizzly	21
Iz lovskega »prtnika«	23
Nekaj o lovski pravičnosti — Venceslav Straus	23
Mladi pišejo	27
Iz lovske organizacije	27
Mednarodna lovska razstava v Novem Sadu	27
Lovska kinologija	30
Saljive	32

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Rastko Bradašnja, Stefan Tausig. Odgovorni urednik: Ivan Ferlež. Urednika: France Cvenkel, ing. Mirko Sušteršič. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva ulica 9 (soba 7), poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 3 N din, od 15 do 25 besed 4 N din, od 25 do 35 besed 5 N dinarjev. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47.1. — Tiskala in kliseje izdelala Tiskarna »Jože Moškrnič« v Ljubljani.

MALI OGLASI

V prepiranje sprejemam uplenjeno divjad vseh vrst in opravljam tudi druga preparatorska dela. Preparator Tone Hafner, Kranj-Strazišče, Škofjeloška c. 37/a.

Preparator Franci Barbič ml., Medvode-Verje 53, se priporoča za vsa preparatorska in umetna rezbarska dela iz roževine.

Prodam resasto istrsko psico, staro 4 leta, z oceno zunanosti prav dobro, za delo še neocenjena — cena 20 000 S din. Eden njenih mladičev je pri dr. Ante Jenčiču, Črnuče 264. Danilo Pavlin, Črnomelj, Partizanska pot 12.

Prodam novo bokarico boroveljske izdelave 16/70 X 7 X 57 R. Anton Grabovec, Veliki Videm 9, p. Vel. Loka.

Prodam trocevko — petelinko 16 X 16/70 X 8 X 57 R 360 s strelnim daljnogledom. Lojze Basaj, Selca 49 nad Skofjo Loko.

Prodam psico ptičarko, staro 7 mesecev, rjave barve ali zamenjam za Istrijanco do leta starega, pa tudi za braka jazbečarja do enake starosti. Feliks Brusar, Limbuš 19, p. Maribor.

Prodam odlično izsolanega nem. kdl. ptičarja, starega 22 mesecev, serastega z rjavo glavo, visokega in zelo lepo razvitega. Pes se nahaja pri Janezu Vučkicu, Rakican, p. Murska Sobota. Stefan Lipič, Maribor, Dalmatinova 18.

Ugodno prodam dobro ohranjeno bokarico »Beretta« 12 X 12. Janko Perat, Ljubljana, Grasseljeva 4.

Prodam lov. terierja-psičko, staro 2 leti. Franc Rozman, Križe 94, pri Trziču.

Prodam psico-seterko, staro 16 mesecev, s prav dobro zasnovo. Stefan Dorič, Zg. Poljskava.

Prodam pasti za polhe-šklope. Bevke 98, p. Vrhnika.

Prodam nemškega kratkodlakega ptičarja — dobrega, starega 3 leta. Janez Peklar, Cenkova 3, Cerkvenjak, Slov. gorice.

Prodam lovsko sobo: velika raztegljiva miza, mala miza, kotna klop, s kotno omarico, velika kredenca, mala kredenca, štirje stoli, dva stola z naslonjalom, stenska ura, lestenec — rezljan kot venec, z dvema češarkoma in dvema sovama. Jamnik, Izola, Trig JLA št. 9/II.

Prodam nov stroj za metanje umetnih golobov. Alojz Vidovič, Maribor, Sentiljska cesta 52.

Prodam boroveljsko bokarico 16/70 — 7 X 65 R z menjalnimi cevmi 16 X 16 in daljnogledom. Ing. Pavlovič, Domžale, Ljubljanska 68/I.

Prodam novo bokarico 16 X 7, 57 R. Peter Zaplotnik, Trstenik 2, p. Golnik.

Prodam novo puško karabinko, sistem Mauser, kal. 7 X 64, z novim strelnim daljnogledom Zeiss 4 X 32 in rabljeno dvocevko brezpetelinko kal. 16 (Krupp). — Franc Krašovec, Kamnik, Cankarjeva 18.

Kupim prvovrstno bokarico šibrenico ali polrisanico. Dr. Andrija Lauber, Vinkovci, Ulica Djure Djakoviča 28 a.

Kupim o živo vidro. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Kupim: psico alpsko brak-jazbečarko, plemenjakinjo 2-4 leta staro, ocena zunanosti vsaj prav dobra; — psico iste pasme, leto ali več staro; — kratkodlake istrske gonice, starosti kakor braka jazbečarja. Franc Lavrenčič, Vipava 170.

Kupim lovskega terierja — mladiča samca. Milan Lovrenčič, Ljubljana, Šentvid-Podgora.

Kupim 1-5 let starega gonica — ostrega lisičarja, prednost resasti Istrijanci. Ponudbe na: Marjan Knez, Tržišče 42, Dolenjsko.

Zgubila se je psica kratkodlake istrijanka, bela, z rumenimi uhlji. Najditelj dobi visoko nagrado. Marjan Knez, Tržišče 42, Dolenjsko.

Iščem ustrezno psico za paritev in potomca za zlato rumenega kaker španjela, dobro ocenjenega. Dr. Franjo Dolinšek, Ljubljana, Poljanska cesta 79.

Sp. R 103-50-1967/168/1

uv. št. PD 99/1981

L. LETNIK

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

ŠT. 1

APRIL - MALI TRAVEN 1967

Foto R. Čenčič

Naše glasilo – 50 let!

Na zaupnem sestanku slovenskih lovcev 30. jan. 1907, ki ga je sklical tedanji občinski svetovalec Karel Mayer, je bil sprejet predlog dr. Ivana Lovrenčiča, da se ustanovi slovenska lovska organizacija, ki naj za vzgojo slovenskih lovcev prične izdajati svoje glasilo. Tedaj je obstajalo le Kranjsko društvo za varstvo lova v Ljubljani, ki je bilo povsem nemško. Ker je to društvo odklonilo sprejem slovenskih lovcev v članstvo, so slovenski lovci na sejah 6. II. in 14. II. 1907 sklenili, da zaenkrat ustanove Slovenski lovski klub. Zborovanje lovcev 27. II. 1907 je sprejelo klubska pravila, na kar se je 16. okt. 1907 vršil ustanovni občni zbor, ob navzočnosti 60 članov. Drugi redni občni zbor je klubsko ime spremenil v »Slovensko lovsko društvo«, kar je tedanja c. kr. avstrijska vlada 17. dec. 1909 vzela v vednost. Društvo je šteló tedaj 170 članov, od teh 53 iz Ljubljane. Že na prvi odborovi seji 15. aprila 1909 so sklenili, da društvo najame posojilo 2000 kron — zlate veljave — za izdajanje glasila. In tako je proti koncu januarja 1910 izšla

prva številka LOVCA, glasilo Slovenskega lovskega društva. Za uvodno besedo je napisal dr. Ivan Lovrenčič program društvenega glasila z motom: Kaj pa je tebe treba bilo? (Fr. Prešeren) in, ki je po svoji vsebini še danes prav tako živ in veljaven kakor tedaj. Ob izidu je Lovec imel 600 naročnikov, društvo pa 300 članov. Toda junija 1911 je glasilo imelo že 1200 mesečne naklade ob 774 članih, leta 1925 3000 naklade in 2042 članov, 1957 10 500 naklade in 9925 članov. Ob koncu lovskega leta 1966/67 pa je imel »Lovec« že 13 500 mesečne naklade in slovenske lovske družine 13 138 organiziranih članov. Da je LOVEC prebrodil začetne težave, se ima zahvaliti svojemu pobudniku in predsedniku društva dr. Ivanu Lovrenčiču, utemeljitelju-Prometeju slovenskega lovstva in mentorju glasila, ki je takoj spočetka uspel, da je bila s članarino združena tudi naročnina za glasilo. Glasilo pa zaradi obeh svetovnih vojn ni moglo nepretrgoma izhajati, sicer bi letos pisalo svoj 58. letnik. V prvi vojni 1914–1918 je prenehalo izhajati, ker je bil velik del članstva mobiliziran za vojsko, zlasti sodelavci pri glasilu. V drugi vojni 1941 do 1945 pa je bil kot protest proti okupatorju uveden kulturni molk, kateremu se je seveda pridružil tudi LOVEC. Tako je lovsko glasilo domala dvakrat po štiri leta molčalo.

Kako je izgledalo lice našega glasila v času 50-letnega izhajanja, kaže šest odtisov prve

LOVEC

LIST ZA LOV IN RIBARSTVO

Letnik XIII

April 1926

Za redno izhajanje »Lovca« imajo veliko zaslugo tudi številni sodelavci s pisano besedo in slikami in celotna slovenska lovska organizacija, ki je vedno našla sredstva za njegovo neokrnjeno izhajanje. Pri tem imajo zasluge tudi uredniški odbori in odgovorni uredniki. Več let in še sedaj je odgovorni urednik Ivan Ferlež.

Ob pomembnem jubileju si želimo, da nas bi LOVEC še nadalje zvesto spremljal in z nami živel, dokler bo slovenski lovec nosil puško in se bo tiskala slovenska beseda.

M. Š.

Iz prve številke prvega letnika »Lovca«

S splošnim prebujenjem slovenskega naroda se je zbudila tudi slovenska lovska zavest, kar se je leta 1907 manifestiralo v ustanovitvi Slovenskega lovskega kluba, ki se je leta 1909 preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD). Januarja 1910, pred 57 leti in 3 meseci torej, pa je zagledala luč sveta prva številka »Lovca«, lista za lov in ribištvo.

Prvi »Lovec« je obsegal 22 strani, s platnicami 26, ali 11 oziroma 12 listov formata 17,5 × 26 cm. »Lovca« je začela tiskati Blasnikova tiskarna v

ovojne strani. Do leta 1953 je LOVEC imel manjšo obliko, 17 × 25 cm, od 1954/55 pa izhaja v velikosti 20,5 × 28,5 cm, vsaka mesečna številka z 32 stranmi.

Od tega leta dalje je tudi izdaja letnikov usklajena z lovskim letom, od 1. aprila do 31. marca, tako da vsak letnik sega v dve koledarski leti. Kateri uredniki in kako so se razvrstili v pol stoletja ter požrtvovalno in zvesto sledili vzoru pobudnika, naj povedo njihova imena po letih:

1910—1914 dr. Ivan Lovrenčič — (1. št. 1910 je uredil dr. J. Ponebšek, 2. št. pa dr. I. Robida),
1914, 1919—1922 dr. Janko Lokar,
1923 dr. Janko Ponebšek,
1924—1929 ing. Anton Sivic,
1930, 1931, 1935 dr. Stanko Bevk,
1931—1934 Vladimir Kapus,
1936, 1937 ing. Mirko Šušteršič,
1938 Alfonz Mazlu,
1939—1941, 1946—1953 ing. Mirko Šušteršič,
1954/55 Cene Kranjc,
1955/56 Cene Kranjc — Alenka Lokar,
1956/57 Cene Kranjc,
1957/58 Cene Kranjc — Boris Režek,
1958/59 Anton S. Pirc — Franci Strle,
1959/60 Franci Strle — ing. Mirko Šušteršič,
1960/61—1962/63 ing. Mirko Šušteršič,
1963/64—1966/67 ing. Mirko Šušteršič — France Cvenkel.

Polnina plačana v gotovini

Izbuja mesečno

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

XXV 1 1938

LOVEC

List za lov in kinologijo

3

Letnik XXXIII

1960

Ljubljani. Prvo številko je uredil dr. Janko Ponebšek, odgovorni urednik je bil Anton Martinc, pobudnik vsemu pa prvi predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič.

Slika na zelenih platnicah predstavlja našega prednika, starega slovenskega lovca z lokom. Članarina Slovenskemu lovskemu društvu je znašala 5 kron (zlatih avstrijskih), kdor je plačal 50 kron, je postal ustanovni član in je bil nadaljnjih letnih pristojbin oproščen. (Za predstavo o vrednosti zlate avstrijske krone navajam nekaj primerov: učitelj začetnik je imel tedaj mesečne plače 66 kron 66 vinarjev, obleka po meri iz najboljšega blaga je stala 40 do 50 kron, 1 kg mesa je veljal 0,80 krone ali 80 vinarjev, 11 najboljšega vina je stal 70—80 vinarjev, 3 žemlje 10 vinarjev ali 1 groš.) Člani SLD so dobivali »Lovca« brezplačno, medtem ko je bila letna naročnina za nečlane v Avstro-Ogrski 6 kron, naročniki v inozemstvu pa so morali doplačati še poštnino. Lovski znak je stal 2 kroni. Oglas na celi strani platnic je veljal 250 kron, na posebni prilogi pa 220 kron.

Večji del prostora v prvem »Lovcu« je bil odmerjen lovu, nekaj čez 4 strani pa ribištvu. Zanimivo, da so tedaj izraz »ribišstvo« uporabljali, medtem ko besede »lovstvo« še ne.

Uvodno besedo je podalo uredništvo v članku »Lovec«, ki ga je dejansko napisal dr. Ivan Lovrenčič. Ta je, s psevdonimom Podgorski, prispeval še »Za kunami« in »Psošlovje«. Juraj Lubič je napisal »Iz lovskega nahrbtnika«, Rado Murnik pa »Lovec in lovci«. Rubrika »Raznotero o lovu« je kot naša sedanja »Iz lovskega oprtnika«. — Sledi prispevek oz. uvodna beseda uredništva o ribištvu na splošno. Dr. I. R. je napisal »Kako prijemljejo ribe roparice svoj plen«. Več zanimivosti je tudi v rubriki »Raznotero o ribištvu«.

V številki je samo ena slika: Zajca v snegu iščeta hrano.

Zelo zanimiva je rubrika »Raznotero o lovu«. Tu je npr. objavljeno, da bo Slovensko lovsko društvo razstavljalo na prvi mednarodni lovski razstavi na Dunaju (od maja do oktobra 1910. l.). Še prej, v aprilu, pa bo SLD priredilo lovsko razstavo v Ljubljani.

V isti rubriki prvi »Lovec« z zadovoljstvom poroča, da so od 4. XII. 1909 ukinjene premije oz. nagrade za pokončevanje zveri, ki jih je uvedel kranjski deželni zbor 22. X. 1869. Oblast je namreč do tedaj izplačevala za pokončane zveri naslednje nagrade: za medvedko 80 kron, za medveda 60 kron, za volkuljo ali samico risa 50 kron, za volka ali risa 40 kron in za mladiče teh zveri, stare do enega leta, po 20 kron. Leta 1880 je dežela plačala za 4 medvede, 3 medvedke, 27 volkov in 6 volkulj 1860 kron; leta 1884 za 3 medvede, 1 medvedko, 2 volka in 2 volkulji 440 kron; od 1. avgusta 1890. l. do konca 1891. l. za medveda 60 kron; leta 1892 za 4 medvede in

LOVEC

GLASILO REPUBLIŠKE LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XL. LETNIK

I

APRIL 1962

1 volkuljo 290 kron in slednjič leta 1900 za 1 medveda, 2 volkulji in 1 volka skupaj 200 kron. V uvodnem članku »Lovec« je dr. Ivan Lovrenčič razvil program lovskega glasila, ki velja pravzaprav še danes. Članek zaključuje: »V hudi zimi smo »Lovca« sicer napotili v svet, toda upajmo, da ne zmrzne tako kmalu, saj se je, še preden se je rodil, 600 naročnikov zavzelo zanj. Enega smo si svesti, da »Lovec« nikomur ne bo delal napote, saj je edini slovenski lovski list. In ker je edini, bi želeli, da bi res edini lovce vseh slovenskih pokrajin, tako da bi bili, če smo že na vseh drugih poljih razcepljeni, vsaj v lovu — z edinj eni.« Lovci, ne pozabimo teh besed!

—elf—

Stališča o stanju v lovstvu in o položaju lovstva v Jugoslaviji

Formuliral jih je izvršni odbor Zveze lovske organizacij Jugoslavije (ZLOJ) in jih daje v javno razpravo. Na osnovi tega gradiva, predlogov in pripomb bo naknadno izdelan program dela in statut ZLOJ.

Ta dokumenta bosta sprejeta na občnem zboru ZLOJ, ki bo v času mednarodne lovske razstave v Novem Sadu od 22. 9. do 5. 10. 1967.

Vse lovce, lovske družine in zveze, ki imajo k tem stališčem kakršne koli predloge ali pripombe, vabimo, da jih sporoče Lovski zvezi Slovenije najkasneje do konca junija letos.

Izvršni odbor Zveze lovske organizacij Jugoslavije je na svoji razširjeni seji 26. januarja 1967, po vsestranski diskusiji o položaju in vlogi lovske organizacije, zavzel sledeča stališča:

I

Lovstvo v Jugoslaviji je, zahvaljujoč se združenim naporom organizacij, organom skupnosti, lovsko-gospodarskim organizacijam in znanstvenim institucijam, ki se bavijo z lovstvom, ter navzlic nizu nerešenih problemov in težav objektivne in subjektivne narave, doseglo pomembne rezultate. Taki rezultati se odražajo tako v krepitvi lovske organizacije, njenega lovnega fonda in njene celotne materialne baze, kakor tudi v ustvarjanju pogojev za šport in rekreacijo našim delovnim ljudem in v razvoju lovstva nasploh.

Ena glavnih nalog lovske organizacije v tej periodi je usklajevanje njihovega dela s temeljnim zakonom in republiškim zakoni o lovstvu. Da bi se te tem bolje vključile v novo nastalo situacijo, podvzemajo sledeče ukrepe:

— sklepajo pogodbe z občinskimi skupščinami o izkoriščanju lovišč;

— izdelujejo, nekatere tudi izvajajo dolgoročne lovsko-gospodarske načrte, na katerih je osnovano njihovo gospodarjenje;

— vzpostavljajo čim tesnejše sodelovanje s poljedelstvom, gozdarstvom in gospodarstvom nasploh, z namenom usklajevati interese s temi panogami ter uspešneje reševati ostale probleme v lovstvu;

— sodelujejo z občinskimi skupščinami in drugimi družbeno-političnimi faktorji, turističnimi in drugimi organizacijami, katerih pomoč je posebno koristna za njihovo aktivnost;

— krepé materialno bazo organizacije s povečanjem lovnega fonda (staleža divjadi), lovskega turizma in izvoza divjadi; z zatiranjem škodljive divjadi, vlaganjem prostovoljnega dela in z drugimi oblikami aktivnosti, usmerjenimi na gojenje, čuvanje in zaščito lovne favne.

II

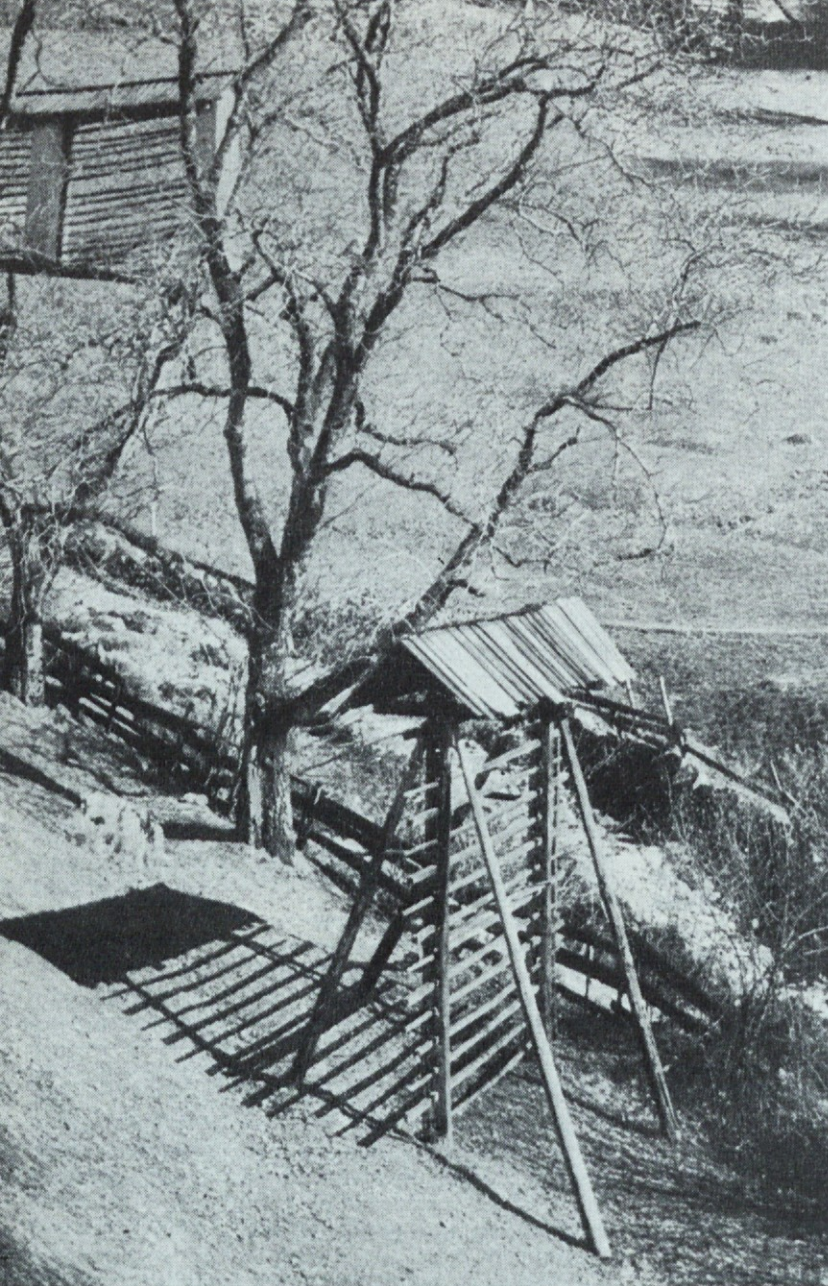
Materialno bazo lovske družbene organizacije v Jugoslaviji tvorijo: 110 000 lovcev, združenih v okoli 2000 lovske družbe, okoli 23 milijonov hektarov lovnih površin in divjad, katere inventarna vrednost znaša okoli 5 milijard starih dinarjev. Medtem pa letni neposredni ali posredni prispevek lovcev lovstvu in našemu gospodarstvu v celoti, ne računajoč prostovoljno delo, municijo, takse za orožje, orožne liste in druge dajatve, znaša:

— od članarine	1 100 000 000 S din
— od uplenjene divjadi	500 000 000 S din
— od uničenih škodljivcev . .	2 750 000 000 S din
— od lovskega turizma ustvarjenega pri lovskogospodarskih in družbenih organizacijah	200 000 000 S din
— od izvoza divjadi	200 000 000 S din
Skupaj	5 350 000 000 S din

To pomeni, da skupna vrednost letnega prispevka lovcev skupnosti presega skupno inventarsko vrednost vse divjadi, ki živi v loviščih lovske družbe. Zavoljo tega upravičeno pripominjamo, da je prišlo do precenjevanja gospodarskega efekta lovstva kot celote in lovskega turizma posebej. Mnenja smo, da je pri dajanju takih ocen treba izhajati od realnih pogojev. Predvsem je treba iti s tega, da je lovska organizacija športna organizacija in da mora v današnjih pogojih pridobivati in krepiti lovni fond, ker sicer ne bi mogla našim delovnim ljudem zagotoviti športa in rekreacije.

Lovski turizem in izvoz divjadi sta obliki gospodarjenja, ki ju je treba opravljati. Toda uspehi so tudi na tem področju odvisni od fonda divjadi in drugih realnih možnosti organizacij.

Posebno se poudarjajo zavzemanja in napor lovske organizacije za krepitev lovnega fonda. V tem smislu lovske organizacije investirajo lastna sredstva v lovišča, se poslužujejo kreditov, združujejo sredstva itd. Zlasti je značilno to, da se sredstva, ustvarjena od vseh aktivnosti v lovstvu, vračajo v lovstvo in lovsko gospodarstvo. Ob tem so vidnejši rezultati pri ohranitvi fonda divjadi, ki so doseženi zahvaljujoč se ogromni brezplačni delovni sili, ki jo člani lovske organizacije vlagajo s prostovoljnim delom.

S poti na petelina

Foto ing. I. Kalan

Ce bi se ta vlaganja računsko upoštevala, bi bilo lovstvo povsem nerentabilno, divjad pa bi bila zelo draga in gotovo nedostopna našemu delovnemu človeku.

Iluzorne in neupravičene so trditve nekaterih — navadno nelovskih krogov, da so lovske organizacije in njih člani v privilegiranem položaju. Kaže, da ti krogi ne morejo ali nočejo videti ogromnih fizičnih naporov, ki jih člani lovskih organizacij vlagajo v lovstvo, oziroma v objekte — lovišča idr., katere jim je skupnost zaupala v gospodarjenje. Oni ne uvidijo, da so tudi objektivne možnosti za razvoj lovstva v naši deželi omejene z interesi poljedelstva in gozdarstva ter nezadostno materialno bazo lovskih organizacij. No, in ob takem stanju ni neskomorno poudariti, da lovska organizacija v Jugo-

slaviji uživa velik mednarodni ugled, zahvaljujoč se v prvi vrsti rezultatom, doseženim v kvaliteti trofej, številnosti in raznovrstnosti divjadi nasploh. Celo ni redek primer, da se lovske organizacije v posameznih deželah zavzemajo, poslužujoč se izkušenj, pridobljenih v Jugoslaviji, da se v njihovih deželah uvedejo zakonski predpisi, podobni našim. Lovske organizacije snujejo in razvijajo svojo aktivnost na samoupravljanju. Samostojno postavljajo svoje statute in jih usklajujejo z zakonskimi predpisi. Lovske organizacije skrbijo za usposabljanje svojih članov, da bi čim uspešneje vršili svojo družbeno misijo in posle svoje organizacije (z lovskimi izpiti, tečaji, seminarji, predavanji, predvajanjem filmov in z drugimi oblikami strokovnega izpolnjevanja).

III

Značilno je, da se lovška organizacija, četudi na začetku, za nadaljnji razvoj lovstva poslužuje znanstvenih dognanj in uporablja sodobno lovsko prakso. V tej smeri je treba, da Zveza lovskih organizacij Jugoslavije, s pomočjo republiških zvez, evidentira vse znanstvene institucije v deželi (državi), ki se bavijo z lovstvom in zbere bibliografske podatke o znanstveno-raziskovalnih delih in drugi posluževati. Izkoriščanje znanstvenih dognanj je bi se jih mogle lovške organizacije čim intenzivneje posluževati. Izkoriščanje znanstvenih dogajanj je posebno važno prav v današnjih pogojih, ko se zaradi urbanizacije, tehnizacije in kemizacije v poljedelstvu in gozdarstvu bistveno slabšajo ekološki pogoji za gojitev divjadi. Ta pojav je že zaskrbljujoč v vseh razvitih deželah, na kar je opozoril tudi VII. kongres znanstvenih delavcev s področja lovstva, prirejen preteklo leto v naši državi. Zato je treba, da se na srednjih strokovnih šolah in na vseh gozdarskih, poljedelskih in veterinarskih fakultetah v državi uvedejo učni programi iz lovstva za vzgojo kadrov te vrste in razvoj lovstva na znanstvenih osnovah.

IV

Nedvomno je ugotovljeno, da je temeljni zakon o lovstvu, ne glede na njegove določene pomanjkljivosti, mobiliziral vse lovske organizacije za izpolnjevanje njihovih nalog. Spričo tega bi vsaka, še posebno pa napovedana sprememba temeljnega zakona o lovu izzvala nove zmote, zastoje in zmede pri vseh lovskih organizacijah. Razen tega je, gledano s stališča našega ustavnega sistema in naše socialistične prakse, nemogoče izvesti take spremembe brez Zveze lovskih organizacij Jugoslavije.

V

Izvršni odbor ugotavlja, da so osnovne naloge Zveze lovskih organizacij Jugoslavije: da zastopa vse včlanjene organizacije pred organi federacije in nasproti inozemstvu in da štiti njihove interese; da podpira koordinacijo dela lovstva v državi; da zbira koristne izkušnje republiških in drugih organizacij ter omogoča njihovo učinkovito izmenjavo; da skrbi in organizira koristne manifestacije, kot nacionalne in internacionalne lovske razstave, simpozije, kongrese ali druge podobne zbornice znanstvenega značaja; da opravlja tudi druge naloge, ki potekajo iz dogovorov in zahtev včlanjenih organizacij. Na teh osnovah je treba programirati bodočo aktivnost Zveze lovskih organizacij Jugoslavije.

Iz lovišča LD Kovor,
Tone in Peter orjeta za divjad

Foto F. Cvenkel

April

S 1. aprilom se prične lovsko leto. Srnji mladiči preidejo v razred srn-mladic in lanščakov (II. a in II b.). Ta mesec se posvetimo intenzivnemu opazovanju srnjadi, ki se hlastno pase na ozelelenih površinah. Starejši srnjaki že očistijo rogovje, zapomnimo si jih.

1. aprila se prične lov na divjega petelina. Stalež te divjadi, ki je iz mnogih lovišč že popolnoma izginila, je v stalnem upodanju. Zato izvajamo odstrel le tam, kjer je stalež še primeren, v drugih loviščih pa divjega petelina zaščitimo. Odstrel določamo z vso previdnostjo in sicer četrtno do največ tretjine **zaslišanih pojočih petelinov**. Zgrešeno je ocenjevanje staleža za zeleno mizo in tako določen odstrel je navadna hišna številka. Da zagotovimo nemoteno paritev, streljamo velikega petelina šele po 15. aprilu, le izjemoma kakega starega pretepača prej. Lov na velikega divjega petelina naj se vrši le pod vodstvom izkušenega petelinarja. Obstreljeni petelini veljajo za odstreljene po lovskem načrtu! Lov na ruševca se prične 16. aprila. Tudi zanj velja isto kot za divjega petelina, z lovom pa pričnemo šele po 1. maju.

Ujede se prično pariti. Kdor zna oponašati paritveni klic kragulja in skobca, bo žel uspeh. V nižinskih loviščih opazujemo fazanke in poljske jerebice ter jih s psi (ptičarji in šarivci) vznemirjamo, da ne gnezdiijo po deteljah in silosnih žitih, ki so nevarna zaradi zgodnje košnje.

V tem mesecu strupimo kurja jajca s fosforno emulzijo in jih polagamo na polja in travnike, kjer se pasejo vrane in srake. Upoštevati je zakonita določila v zvezi s strupljenjem.

Lovske steze očistimo listja, vej in kamenja. Preorjemo krmne njive in sejemo oves s podsevom črne detelje. Obdelamo tudi njive, kjer nameravamo zasaditi topinambur. Ta uspeva povsod, kjer uspeva krompir. Za malo divjad ima pomen le kot remiza, srnjadi, jelenjadi in divjim

prašičem pa nudi odlično hrano. Sadimo ga kot krompir v vrste 10—12 cm globoko. Za hektar potrebujemo 1500 do 2000 kg gomoljev. Ohranimo tesno povezavo z lovci sosedi in si zapomnimo, da prava gojitev ni možna v tesnih mejah enega samega lovišča!

S. K.

Aforizmi

Lovska etika je briljant, morala demant — dragi in redki so ti dragulji.

Lovec pri zadnjem pogonu moralen, v lovišču brutalen, je steklen biser.

Streljač je vzor, kakršen naj ne bo lovec.

Ni važno, koliko si uplenil, ampak kako!

Dober pes v lovišču je kakor dobra žena pri domačem ognjišču.

Pes je avtomat: Daj — dam!

Ne zahtevaj od psa, česar ga nisi naučil in kar ne zna!

Dober pes ima več napak — slab pa samo eno.

Lovec brez psa je stara samica — brez moža.

Žena, ki nima rada lovčevega psa, ne spoštuje moža!

Divjad je naša, dokler je ne uplenimo.

Škodljivci so tudi živali. Ravnaj z njimi človeško in ne živalsko!

Losam

Smrekova vejica

Ivan Drobne

Kdo bi uganil lovčeve misli, ko tiho preži ob lisičji stečini. Dobro mesto si je izbral. Potok, ki enakomerno šumi in žubori ob skalah, uduši vsak njegov gib. Pokrajina spokojno počiva pod mehko zimsko odejo. Stečina se vijuga med drevjem in se zgubi nekje v skalah, iz katerih skrivnostno strmita dve luknji, dvojne črni oči v deviški belini.

Pozno popoldne je. Mesec se kradoma zariše na nebu, čeprav sonce še vedno ni zašlo. Zdi se, da je na nebu dvojne sonce, od katerih se eno umika in daje moč drugemu — luni.

Toda na kaj lovec misli, kaj se mu plete v glavi; ali na mesto, na dom, na oglušujoči trušč tovarniških strojev, ali morda na zadnji spor z ženo? Ko si je vzel nekaj prostega časa in je prijel za puško, ga žena zadirljivo vpraša: »Kam greš?« »Ah, daj no, saj dobro veš,« ji odgovori mož ljubeznivo. »Mar ti je zame, za otroka, za dom. Vedno tista tvoja puška in lisice. Raje bi popazil

na otroka. Vem, da ti jaz in otroka nič ne pomenimo. Noro si zaljubljen v gore in planine.« Žena dobro ve, da ga s tem očitkom najbolj rani in premaga. Tega se je mož tudi najbolj bal. Močno je navezan na otroka, na dom in sreča v družini mu veliko pomeni. Toda del svojih čustev in ljubezni mora posvetiti naravi, ker sicer njegovo življenje ne bi imelo pravega smisla. To so edini blesteči trenutki v sivi vsakdanjosti. To so ure, ko vse skrbi ostanejo na drugem bregu, kakor da ga ne morejo doseči. Toda žena ga ne razume. Ti večni očitki ga tlačijo kot mora. Tako je duševno razklan in ne more se odločiti ne za lov ne za srečo v družini. Rad bi oboje. To bi mu pomenilo največjo srečo in zadovoljstvo in to mora doseči. Mora! Vedno znova se vrača nazaj h goram in planinam — nazaj k samemu sebi.

Sonce se je počasi bližalo vrhovom dreves in sneg je dobil škrlatno barva. Zrak je bil čist in lahak. Tedaj pa se je v lisičini nekaj zganilo. Mahoma se je lovcu pretrgal tok misli. Iz lisičine se kradoma prikaže koničasta glava. Ker se ji zdi vse varno, previdno in neslišno steče po izhojeni stečini. Lovčeva puška jo spremlja. Še korak, dva in njena življenjska pot je končana. Lovec s slovesnim in lahkotnim korakom stopi proti stečini. S prsti brodi po toplem rjavkinem kožuhu in zamaknjeno strmi proti lisičinam. To so najlepši trenutki v njegovem življenju. Dolgo tako stoji, potem krene proti mestu. Ko ga objamejo prve hiše, se mu znova povrnejo moreče

Foto H. Vadnov

misli. Korak mu postane truden in misel težka. Kaj pa vedo tisti, ki ne poznajo narave, kaj je življenje! Življenje ni samo v mestih, kinu in zabaviščih! Življenje je v gorah in planinah, na drevju, v vodi! Življenje je vsepovsod okrog njega in to je tisto pravo življenje, ki ga vabi in osrečuje.

Otroka sta bila vesela, ko jima je očka prinesel lisico. V trenutku sta mu odpustila njegovo odsotnost. Noro sta skakala okoli rjavke in jo vlekla za brke in rep. Nista se je mogla nagledati. Žena pa ko da je sploh ni opazila, čeprav je nekje globoko v sebi čutila nekaj, kar jo je sililo, naj reče prijazno, toplo besedo. To željo je že večkrat začutila v takšnih trenutkih, a jo je vedno potlačila in trmasto molčala.

Pomladne vode so pridrlle z gora. Vsepovsod je bilo čutiti prebujajoče se življenje. Visoke gore so bile še zavite v snežno odejo, na vznožju pa so se že kazale rjave krpe zemlje. Lovec ni mogel vzdržati doma. Odpravil se je na petelina. Zgodaj zjutraj je bil že pod starim borom na rastišču in napeto prisluškoval v noč. Ko se je tema polagoma umikala in so se vrhovi dreves ostreje črtali na obzorju, se je oglasilo te-lek, te-lek... Lovec zamaknjeno posluša ponosnega pevca in napenja oči, da bi ga opazil. Petelin pa je dobro skrit in le veja košate smreke se včasih močnejše zaziblje. A lovec ga danes ne bo streljal, to bo prihranil za soboto, ko ima prost dan. Dovolj, da je ugotovil, kje poje.

Ko se je zopet odpravljal na petelina, je storil tisto, na kar je že dolgo mislil. Povabil je ženo, naj gre z njim. »Grem, da bom spoznala tisto, kar je močnejše od mene in otrok, ki ti pomeni vse.«

Vsepovsod je bila še tema, ko sta prišla na rastišče. Gozd je še vedno molčal, kakor da nabira moči za nov dan, ki se je že napovedoval. Rumeni sij se je prižgal na obzorju, ko je bil dan še vedno daleč. Takrat se je veliki ptič predramil. Potem je pel, prisluškoval in zopet pel. Lovec ga je iskal z očmi in ga kmalu zagledal na veliki smreki. Rahlo se je sklonil k ženi in ga ji pokazal. Potem sta oba strmela v pevca, ki se je klanjal porajajočemu se dnevu. Če je utihnil in prisluškoval, sta se oba zbala, da bo odletel in da bo konec skrivnostne pravljice. Ko se je spet oglasil, je lovec počasi dvignil puško. Žena mu je hotela zadržati roko in opozoriti čarobno ptico, naj zleti. Pa vendar tega ni storila. Za dih kasneje je mogočni ptič utihnil za vedno; strel je razklal jutro, nebogljen je omahnil s smreke in gozd je za trenutek onemel. Ko je lovec odlomil smrekovo vejico in jo vtaknil mrtvemu trubadurju v kljun, da se po starem lovskem običaju oddolži svoji žrtvi, jo je odlomila tudi žena. Z levico, od srca, jo je ponudila možu, z desnico pa mu je toplo segla v težko dlan.

Za hip se je zmedla. »Sedaj razumem,« je zašepetala. Lovec je čutil, da sta to besedi sprave in ljubeče jo je pogledal.

Veliki ptič krasi sedaj njegovo sobo in ob petelinu zgublja za lovca vse druge trofeje vrednost, celo mogočno jelenovo rogovje, na katero je tako ponosen, kajti skrivnostni trubadur je s svojo smrtno pesmijo znova vžgal pojemajočo ljubezen dveh src.

»Pa vendar je moral zajček dol past...«

Branko Galjot

Tako se glasi pesem, ki jo pojo lovci, zbrani v Brinovčevi hiši v Podblici pod Jelovico. Pravkar so se vrnili izpod melišč pod Belo pečjo, kjer so zastavili in naredili nekaj pogonov na zajce. Utrujeni, a dobre volje, malo tudi zaradi tiste tekočine, po kateri je dobila tudi hiša ime, nizajo pesem za pesmijo. Bassist Tonček, ki vodi lovski zbor, kar sproti izbira pesmi iz svoje bogate zaloge. Kmalu pa tudi pesem zamre. Glave, nekatere že osivele, druge tudi že brez kodrov, se staknejo in začne se dolgo, neskončno dolgo pripovedovanje prigod, pa tudi lovske latinščine, saj teče beseda le o divjadi in lovu. Govore kar vsi vprek, tako da ne veš, kdo govori in kdo posluša. V kotu dva mlada lovca živo govorita in pri tem ognjevito zamahujeta z rokami. Prisluhnem pogovoru, o zajčkih seveda, o prvem, o največjem, o najbolj prebrisanem, o naj... naj... in spominu na mojega prvega.

Bila je prva jesen, ko sem postal lovec. Lovili smo v dolini Save nad Kranjem. V soboto, dan pred lovom, sem vse popoldne prekladal in zlagal lovski pribor v oprtnik in spet iz njega, izbiral naboje, čistil in loščil puško in bil v mislih že ves pri jutrišnjem lovu, nestrpen v pričakovanju zame tedaj velikega dogodka. Noč je bila dolga, skoraj brez spanja in že s prvim svitom sem bil pokonci. Na zbirališču se nas je nabralo preko trideset. Končno smo le krenili na stojišča in jaz na mojo prvo brakado. Stojišče mi je bilo določeno ob robu gozda na vrhu savske doline. Globoko pod menoj se peni in šumi zaradi jesenskega dežja narasla Sava. Iznad prah — duh sveže zorane zemlje. Povsod blažen mir in tihota, le jata strnadov se preletava po strnišču. Sončni žarki le tu in tam predró megleni obok in ustvarijo na zmrzlem listju čudne like. Tišino jesenskega jutra pretрга otožen glas lovskega roga. Roki močnejše stisneta puško in pogled je uprt

Skoval Janez Legat l. 1930, Kropa Foto R. Gašperšič

v breg pod menoj, v sivino bukovih debel, ovitih v prosojen pajčolan megle. Na sosednji smreki rdečeglava črna žolna neprestano drdra, da je ves gozd poln njenega bobnanja. Globoko pod menoj zavriska posavec, hip za tem jekne že strel. No, vsaj nekaj je v pogonu. Gonja se spet nadaljuje. Gonič odlično poganja. Vse skupaj gre preveč desno od mene. Ne, zdaj se mi približuje in spet oddaljuje. Ne vem, pri čem sem. Toda ta vražja megla, zaradi nje vidim le pol streljaja daleč. Živci so napeti. Srce mi udarja kot boben in čutim ga nekje v grlu. Tedaj se požene iz meglene zavesе zajec. Ušesa ima položena po hrbtu. Beži v dolgih skokih in zdi se mi, da kar plava po zraku. Mušica ga spremlja. Pomerim za pol njegove dolžine predenj in stisnem. Tenko počí, rahlo sune v ramo in zajec se prekopicne. Moj prvi! S tresočimi rokami stopim k plenu in ga poberem. Najraje bi zavriskal od veselja. Po sledi za njim se pripodi rdeče beli posavec, obližne veselo repkajoč mrtvo žival in me pogleda z očmi, polnimi veselja in strasti.

Tako zbežan in zmeden sem bil, da ne vem, kako sem priklovrtil z zajcem na zbirališče. Vem le to, da sem dober mesec kasneje krepko plačal dolg temu in vsem drugim zajčkom, ko so me v Nemiljah po lovsko krstili.

Navadno poganjajo na brakadi gonjači in goniči, nekoč mi je pa kar šoja prignala krepkega dolgouhca. Lovili smo na Rovniku nad Besnico. Stojišče sem dobil na grebenu na vrhu skalnega brega. Sedem na skalo, kakor stol izoblikovano in čakam, čakam. Gonjači so še daleč. Novembrsko sonce pošilja še poslednje tople žarke med gole bukve. Visoko na nebu kroži kanja. Dviga je topli zgornik in kmalu izgine v modrini neba. Sam ne vem, kdaj sem zatisnil oči in zadremal. Verjetno je bilo krivo toplo sonce, malo pa tudi večerni sobotni tarok. Naj bo kar koli, res je, da sem prav nelovsko zadremal. V polsnu zaslišim razburjeno šojino kričanje. Le kaj jo razburja? Šoja se neusmiljeno dere, preskakuje z veje na vejo in včasih obletava nekaj na tleh. Tisto nekaj se pa spremeni v zajca, ki v kratkih, nerodnih skokih priskaklja iz grmovja. Šoja je spet nad njim. Zajec nagne le glavo in si gotovo po zajčje misli, češ, pusti me pri miru, da si poiščem lož, mar nisi videla še nobenega dolgouhca. Toda šoja ne odneha in zajec se spet premakne za nekaj skokov. To se še nekajkrat ponovi, potem je tega dolgouhcu dovolj in lagodno odcaplja po grebenu naravnost proti meni. Pustim ga na nekaj korakov. Ko me zagleda, opazim v njegovih očeh presenečenje in strah pred čudno prikaznijo, ki stoji pred njim. Naslednji trenutek že odskoči z vso hitrostjo. Toda šibre so hitrejšje. Po strelu se pod menoj spet oglasi tista, za zajca usodna šoja. Hvala ji, saj mi je prignala do sedaj najtežjega zajca. Bil je pravi orjak svoje vrste, kar 6,10 kg težak, a tudi že v letih, saj so bile njegove kite skoraj neužitne in jih je zato več kot polovico pospravil Bor.

Letos sem lovil tudi v Bosni, v okolici Banjaluke. Neko pusto sobotno dopoldne sem si ogledoval mesto in njegove značilnosti — kulo, džamijo in zašel sem tudi na tržnico. Med visokimi kupi paprike, buč in sadja sem doživel pravo dinamiko in vrvež orienta. Na koncu trga me zbode v oči volčja koža, obešena pred skromno trgovnico, s še skromnejšim napisom »Kožar«. Lovska žilica me privede bliže in z zanimanjem si ogledujem kožuh sivega tolovaja. Stopim v prodajalno, brez vsakega namena, da bi kaj kupil, le da si ogledam kožuhovino. V zakajeni sobi me pet parov oči premeri od glave do pet, kot bi hotele ugotoviti na prvi pogled, če sem resen kupec ali ne. Gotovo se jim nisem zdel pravšni, zakaj niti eden se ni zmenil zame. Brkat možak v oguljeni kožni bundi je pravkar potegnil iz nahrbtnika nekaj lisičjih in jazbečjih kož. To je bil Ramo — znan lovec iz Vrbanja pri Banjaluki. Kaj hitro sem bil z njim in drugimi v živahnem pogovoru. Hitro so ocenili, da je tudi v meni nekaj lovca in sprva tako nezaupljivi in zadržani so postali na mah glasni in prijazni. Preselili smo se v bližnjo »Kafano« in tam, ob »džezvi« kave in šilcu »ljute« nadaljevali pogovor. Pravili so mi o »gluhanih« — velikih pe-

telinih, o srečanjih z medvedi in črnuhi, o racah in goseh z Vrbasa. Jaz pa njim o naših gamsih, ruševcih in srnjakih. Na kraju so me povabili na nedeljski lov na zajce in fazane na Rakovičkih barah.

Naslednji dan ob osmih sem bil že v skromni gostilnici »Muftina kula«. Drug za drugim so prihajali lovci, vendo nasmejani Hasan v dolgem vojaškem plašču in s staro petelinko čez ramo, Safet z neizogibno »lulo« v ustih, drobni Sefir z balkancem Agom, profesor Rade in vrsta drugih. V roke so mi potisnili staro, razmajano petelinko kal. 16 in kup dimnih, že povsem obledelih nabojev. Z nezaupanjem si ogledam puško in si mislim svoje. No, če je do sedaj ni razneslo, je danes tudi menda ne bo. Po obvezni »kafi« se počasi odpravimo proti Rakovičkim baram na stojišča. Tiho smo zastavili širok pas gozda in grmičja, ki se vleče nad manjšim močvirjem. To ni bil tak gozd, kot smo ga vajeni Gorenjci, ampak gosto grmišče, prepleteno s srobotom in drugimi ovijalkami, vmes pa kot osameli otočki stari zverženi hrasti. To goščavo je rezalo le nekaj skromnih steza in na križpotje treh takih me je postavil gostitelj Ramo. Po desetih minutah strel naznani začetek pogona. Gonjači bi v tej goščavi kaj malo opravili, zato je odvisen uspeh lova zgolj od psov goničev. In prav je tako. Veliko lepše je, da ti vriskajoči brak prižene zajca, kot pa vpitje in razgrajanje gonjačev.

Naslonjen ob star posušen hrast čakam in motrim tri steze, po katerih naj bi, po Ramovem zatrjevanju, zagotovo pritekel zajec, če ne celo lisica. Visoko nad seboj opazim jato ptic, letečih v pravilnem trikotniku. Počasi, leno mahajoč s perutmi lete proti jugu. Gosi se selijo...

Naenkrat zaslišim na moji levi vznemirjeno pasje lajanje. Pridruži se mu jih še dvoje, troje in vse se spremeni v čuden zbor pasjih glasov vseh višin, od basa do soprana. Vse skupaj se pa hitro pomika proti sosednjemu stojišču. Dva strela, kratek presledek, potem pa še večji živ-žav in gonja se nadaljuje. Pozneje mi je Sebir povedal, da so psi naenkrat dvignili dva zajca, ki sta jo drug za drugim ubrala proti Ramovemu stojišču. Prvega je podrl, drugi se je pa obrnil, se skoraj zaletel v pse ter stojišče v loku obšel.

Zvonjenja goničev že ni več čuti. Spet je mir in tišina, ko da se ni nič zgodilo. Čakam dalje. Čez čas, ki na lovu tako hitro mine, zaslišim v gošči pred seboj vznemirjeno ščebetanje sinice. Nekaj je v grmovju. Le kaj? Smrček in dvoje črnih uhljev se prikaže izza grma, glava lisice. Kmalu se vsa potegne iz goščave, se ozre levo desno in krene po srednji stezi proti meni. Glasen pok in skozi oblak dima komaj vidim, kako se lisica požene v goščavo, zraven pa še nekaj belega, ki je pri strelu priletelo iz cevi — lep kos »Borbe« — namesto čepa. Čudoviti naboji! Na nastrelu nekaj krvi in šop dlak. Pustim vse pri miru, naj pes popravi, kolikor se popraviti da. Res je Ago

kmalu pri meni in odvedem ga na nastrel. Kot blisk trešči v goščo, nekajkrat krepko zalaja in utihne v bližnji dolinici. Hitim za njim, Krasen prizor! Ago, oprt s sprednjima nogama na lisjaka, me repkajoč sprejme in se mi dobrika. S srobotom zvežem lisjaku zadnji nogi in ga obesim na hrastovo vejo. Pogon še ni končan. Pogled mi venomer uhaja na lisjaka, na prvi moj bosenski plen.

Ago, ki se odslej mota le okrog mene in lisjaka, kar noče nazaj v goščavo. Končno ga le »prepričam«, da je danes njegov posel, da išče dolgo-uhce in ne da straži mojega lisjaka. Zdi se mi, da sem ga kar dobro prepričal, zakaj kaj hitro je v manjši grapi staknil zajca in ga pognal. Toda zajec se ni držal dogovorjenega pravila, naj teče le po stezi. Enostavno jo je preskočil in mi otežkočil strel. Toda kljub temu je rdeče pricurljalo izpod njegovega kožuščka. Sedaj se Ago ni dal več odgnati, kot bi vedel, da ima v veliki meri on zasluge za moj uspeh...

Še smo lovili tisto nedeljo, tisto in naslednjo. Sicer je pa to že druga zgodba — pa bolj polomija. Zakaj v enem samem pogonu je bilo štirinajst prašičev, padlo enaintrideset strellov, en sam pujs pa je bil ranjen v zadnjo nogo.

Bolezni divjadi v Sloveniji

S. Valentinčič

(Nadaljevanje iz 12. št. 1967)

Patologija gamsa

Ko obravnavamo patologijo gamsa, mislimo na tistih 60 poginulih gamsov, ki so nam jih lovske organizacije poslale v desetletnem obdobju na pregled. Zato je najprej potrebno naglasiti, da glavni vzroki, ki reducirajo stalež gamsov, niso v boleznih, ampak — podobno kot smo to videli pri zajcu — v raznih incidentih. Mednje štejemo na prvem mestu plazove, potem pa tudi planinskega orla. Za ilustracijo naj povem, da večletne statistike bivše uprave gojitvenih lovišč navajajo, da plazovi poberejo približno toliko gamsov, kolikor jih lovci odstrele. Premalo vemo še o gamsu in to ne samo mi, ampak tudi po svetu, da bi lahko rekli, če se da proti tem izgubam kaj prida ukreniti. Ali bi na primer tudi tukaj lahko postavili kakor pri snjadi, da naj bi raje lovci odstrelili tisto, kar pobere plazovi? Toda plaz najbrž ne izbira tako rigorozno le slabotne gamse, kot to delajo bolezni, na primer kužne in zajedavske? Vemo pa, da gams živi na

zelo omejenem okolišu; kajti gams je, podobno kakor srnjad, svojemu rastišču zvest, kot so to pokazala raziskovanja. Iz tega lahko sklepamo, da na določeni površini more živeti le omejeno število gamsov, drugi se pa morajo odseliti. Kakorkoli že, ta vprašanja pri gamsu še niso tako dognana, kakor na primer pri srnjadi. Preidimo torej na tisto patologijo gamsa, ki smo jo doslej pri nas ugotovili.

Poginule gamse smo prejeli iz raznih krajev: iz lovskih družin Kranjska gora, »Puščava« na Pohorju, »Pogorevc« iz Črne na Koroškem, »Kovor« pri Kranju, Log pod Mangartom, Borovnica, Dovje pri Mojstrani, Tolmin in Topolšica, največ pa iz gojitvenih lovišč »Triglav« in »Kozorog« (Radovna, Martuljk, Bohinj, Trenta, Jelendol, Kamniška Bistrica in Podstoržič).

Pri pregledanih gamsih smo ugotovili kot vzroke poginov v prvi vrsti zajedavske bolezni, tem slede organske in končno kužne bolezni.

Zajedavske bolezni. Tako kot pri srnjadi so tudi pri gamsu zajedavske bolezni na prvem mestu. Razlika med tema dvema vrstama divjadi pa je v tem, da so gamsu zdaleč najbolj nevarni pljučni zajedavci (ki imajo za posledico hude pljučnice), medtem ko želodčni in črevesni ter drugi zajedavci niti približno niso tako nevarni, kot so pljučni (pri srnjadi vemo, da je ravno narobe).

Pljučnica je torej najbolj pogosta bolezen gamsov pri nas (pa tudi v drugih deželah, kakor to poročajo razni avtorji). Skoraj v 50 % vseh naših primerov je bila prav pljučnica vzrok pogina. Največkrat smo v takih pljučih našli razne pljučne črve (predvsem *Prostostromylus rupicaprae* ali pa *Müllerius capillaris*) in to v velikih množinah. Zato menimo, da so prav ti črvi tisti, ki poškodujejo pljučno tkivo in ga oslabe, potem pa lažje nastopijo drugi mikroorganizmi, ki povzročijo pljučnico; kateri naj bi ti mikroorganizmi bili, nam še ni uspelo ugotoviti.

Pljučnica nastopa pri gamsih vse leto, razen v poletnih mesecih (junij, julij, avgust, september), ko je zelo redka. Največkrat smo jo ugotovili v decembru. Med 20 za pljučnico poginulimi gamsi, za katere nam je bila znana starost, jih je bilo: mladičev 10, v starosti 2—5 let pet, starejših od 10 let pa tudi pet. Tudi tu torej vidimo podobno sliko kot pri srnjadi, to je, da v prvi zimi pogine največ mladičev. Razen tega so bili gamsi, ki so poginili za pljučnico, telesno zelo slabotni; neiztrebljeni mladiči so tehtali 10 kg ali manj, odrasli gamsi pa okrog 20 kg. Ob pošiljkah poginulih gamsov so nam lovci največkrat sporočili, da so našli še več drugih poginulih gamsov. Dejstvo, da pljučnica pobere največ gamsov, si je mogoče razložiti tako, da ta divjad živi v težkih življenjskih pogojih, na rastišču, kjer je dosti padavin, zlasti snega, kjer je večina letnega časa zelo hladno, malo hrane, pri tem pa zahteva teren od živali velike napore.

Pri raztelesbi za pljučnico poginulih gamsov opazimo praviloma tole stanje: v prsni votlini je kak deciliter rdečkaste tekočine, pljuča pa cela ali po večjem delu temno rdeče barve, včasih normalno mehka, včasih pa trda kot meso. V sapniku in bronhijah je dosti rdečkaste, penaste vsebine. Prav tam najdemo tudi večje količine nekaj centimetrov dolgih, tankih črvov. Srce je povečano in ohlapno. Dostikrat opazimo tudi razne poškodbe na telesu, ki si jih razlagamo tako, da tedaj, ko začne gamsa zaradi pomanjkanja zraka dušiti, le-ta v agoniji pada in otepa, pri tem pa včasih celo pade v kak prepad.

Vse, kar moremo lovcem svetovati, je, da naj v jeseni odstrele čim več slabotnih mladičev in pa ostarelih in slabotnih gamsov nasploh. Med drugimi zajedavskimi boleznimi smo pri pregledanih gamsih ugotovili **metljavost** v dveh primerih, oba iz Bohinja. Zdi se nenavadno, da opazimo tudi pri gamsih to bolezen, ki je vezana na razvoj v polžu, oziroma na močvirje, vendar je tako. V enem primeru smo pri gamsu našli velikega metljaja, v drugem pa velikega in malega. Prav tako sta bila iz triglavskih lovišč oba gamsa, pri katerih smo našli **trakuljo** z latinskim imenom *Moniezia benedeni*. Iz Karavank in iz triglavskega lovišča sta bila gamsa, pri katerih smo našli razvojne oblike raznih trakulj zveri (v prvem primeru je to bil *echinococcus*, v drugem pa *cysticercus* sp.).

Pri gamsu iz Lovske družine »Puščava« smo ugotovili želodčne zajedavce iz rodu **trihostrogilidov**. Te smo našli v posameznih primerih tudi še pri drugih gamsih, poleg teh pa še črevesne zajedavce *Trichuris* sp., *Nematodirus* sp., *Chabertia* sp. in pa oociste kokcidij.

Vendar niti črevesni niti želodčni zajedavci ne igrajo pri gamsu take vloge kot pri srnjadi, narobe, pri gamsu so glavni pljučni črvi.

Približno pri eni četrtini poslanih gamsov so bile vzrok pogina razne organske bolezni, predvsem bolezen prebavil. Vzrokov za te bolezni nam po večini ni bilo mogoče ugotoviti. Večina teh poginov je tudi bila v zimskih mesecih. Največkrat je šlo za **vnetje želodca**, in sicer siriščenika; to so bila težka kronična vnetja. Najverjetneje so bila posledica grobe hrane, ki je gamsu na voljo in ki je določeni slabotnejši individui ne morejo prenesti. Zlasti še, če imajo slabo zobovje. Zares smo med poslanih kadavri v treh primerih ugotovili nepravilnosti ali **bolezni zobovja** in to: Pri kozi iz lovišča LD Kovor smo ugotovili tako močne okvare na zobovju (karies), da je večina zob v spodnji čeljusti izpadla in se je na enem mestu v spodnji čeljusti pojavila luknja. Tudi preostali zobje so bili prevlečeni z vnetnimi sloji. Vse to je imelo za posledico močno oslabitev živali in tudi to, da je plod v njej zamrl (*mumificatio foeti*). Zamrti, mumificirani plod smo našli, ko smo jo secirali. Pri kozi iz Trente smo našli v spodnji čeljusti na eni strani le en koč-

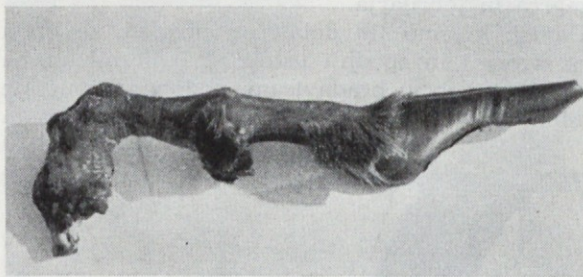
nik, na drugi strani pa dva. Koza je imela močno kronično vnetje želodca in črev. Nismo mogli ugotoviti, zakaj so kozi manjkali zobje. V tretjem primeru gre za kozo iz lovišča LD »Pogorevc«. Na desni spodnji čeljusti je imela trdo bulo, ki je segala v medčeljustni prostor in bila velika kot debelo jabolko. Bula je bila glivičnega izvora in trda. Na mestu, kjer je bila prirasla na čeljust, so se zobje majali, čeljust se je dala premikati, dlesni pa so bile otekle. V gobcu so bili zaostali svaljki hrane, ki so pričali, da žival ni mogla v redu prežvečiti hrane in je zato dobila vnetje želodca in črev ter je močno shujšala. O nekaterih od teh primerov nepravilnega zobovja je v »Lovcu« že pisal prof. dr. Rant; objavil je tudi ustrezne slike.

Pri gamsovi kozi iz Radovne smo ugotovili **gnojno vnetje maternice**, kar je povzročilo njeno jalovost in močno shujšanje. Z bakteriološko analizo je bil v gnoju ugotovljen *Corynebacterium pyogenes*. Obolenje maternice smo našli tudi pri kozi, ki je bila iz gojitvenih razlogov uplenjena na Dednem polju. Lovec je opazil, da ji nekaj visi iz zadnjice: bila je posteljica, ki je v kozi zaostala, ter povzročila potem še vnetje maternice. **Vnetje jeter** smo našli pri gamsu iz lovišča LD Tolmin. Lovec je našel gamsa v zadnjih zdihljajih. Star je bil 14 let in je tehtal neiztrebljen 14 kg. Jetra so bila trša kot običajno, na njih je bilo opaziti mnogo svetlejših mest. Pri zarežovanju jeter na teh mestih so se videla žarišča (bule), slatinaste konzistence, velikosti koruze do krompirja. Bilo jih je mnogo. Razen tega je gams imel podobne spremembe tudi na eni ledvici in na enem modu. Z bakteriološko preiskavo sta bila v teh žariščih ugotovljena *Corynebacterium pyogenes* in *Streptococcus ap.*

Pri gamsu iz lovišča LD »Podgorevc« smo ugotovili **zastрупitev s svinčcem**. To ni nič čudnega, saj je bil gams z območja svinčenih rudnikov in smo tudi pri srnjadi in zajcu omenili, da v teh predelih divjad poginja za zastupitvijo s svinčcem.

Ob koncu te skupine (organskih) bolezni naj omenim še 8 raznih **poškodb**, ki so bile vzrok pogina gamsov. V pogojih, v kakršnih žive gamsi, ni čudno, če pogosto pride do raznih poškodb (zlomov, ran in podobno), ki so potem vzrok pogina ali pa vsaj žival močno oslabijo. Lovec gojitvenega lovišča je v Radovni opazil šepajočega gamsa. Ustrelil ga je in nam ga poslal v pregled. Diagnoza je bila: **gnojno vnetje sklepa** na levi zadnji nogi. Vnetje je bilo posledica poškodbe, ta pa je bila prizadejana s strelom. Gams je zelo shujšal in smo poleg že omenjenega vnetja našli še: vnetje želodca in črev, kronično vnetje žolčevodov, trakulje (5) v črevih in številne klope na koži. Iz Karavank smo prejeli v pregled skočni sklep drugega gamsa, kjer smo ugotovili, da je bil sklep otekel, v njem pa izlito kri, kar vse je bila verjetno posledica močnega

udarca. Zanimivo pri tem je to, da je kozo ustrelil divji lovec in se izgovarjal, da jo je ustrelil zato, ker je šepala. Iz triglavskega gojitvenega lovišča in iz Loga pod Mangartom so nam poslali na pregled noge gamsov, ki so kazale take spremembe, da so lovci sumili na gamsje garje. Noge so bile odrgnjene, na teh mestih brez dlake in pokrite s krasticami. Preiskave so bile na garje negativne, videli smo, da gre za običajne odrgnine. Gamsjih garij doslej v naših loviščih še nismo ugotovili in menimo, da jih ni. Mnogi so mnenja, da se moramo za to zahvaliti dejstvu, da pri nas še vrše selekcijo med gamsi orli. Garje pa se tudi ne pojavljajo — vsaj navadno ne — na nogah, ampak na glavi po licih in okrog uhljev. Ko govorimo o poškodbah na nogah, je važno dodati, da ima vsaka količjak huda poškodba trajne in sicer usodne posledice za gamsa. Huda rana ali tudi zlom se sicer zaceli, vendar, če v tem času gams nogo varuje in jo ne obremenjuje, mu naglo močno zrastejo parklji (slika 24). Zunanje stene parkljev namreč

Sl. 24. — Zarasel zlom gamsove noge Foto H. Hribar
Ker žival ni obremenjevala noge, je roževina parklja močno rasla

naglo rastejo, tako da vedno segajo malo čez podplat, kar potem služi gamsu za oprijemanje, ko hodi po skalah. Nasprotno pa smo l. 1964 nekajkrat prejeli iz Trente noge gamsov, kjer so bili parklji močno obrabljeni, tako da so bili podplati izrabljeni in je žival šepala oziroma težko hodila. Lovci so to opazili in so take živali odstreljevali in nam jih nekaj poslali na pregled. Vendar nismo mogli odkriti vzroka tej prekomerni obrabi parkljev, česar nismo opazili ne prej in ne potem. Ker je tedaj vladala v Sloveniji slinavka in parkljevka, ki gre tudi na gamse, so bili lovci pozorni na šepajoče živali. Vendar sedaj, ko gledamo nazaj, menimo, da so pač takrat nastopili določeni izredni pogoji, ki so privedli do prekomerne obrabe parkljev pri nekaterih gamsih v Trenti in da ni šlo za kak globlji pojav. Iz triglavskega gojitvenega lovišča smo prejeli na pregled gamsjega mladiča, ki se je ubil. Imel je zlomljen vrat, 7 reber in kolk, počena pa jetra in pljuča. Izpod Jalovca smo tudi prejeli na pregled kozico, ki se je pri padcu ubila. Imela je izliv krvi v hrbtnični kanal (za-

radi udarca) in na več mestih počena jetra, kar je imelo za posledico krvavitev. Vzrok padca pa je bil najverjetneje, da je kozica imela močno pljučnico in je v agoniji globoko padla in se ubila. Na koncu obravnave poškodb, kakršne opazamo pri gamsih, naj omenim še primer močnega kozla, ki ga je potegnil za seboj in zasul znežni plaz. Poslani nam kozel je bil star in shujšan. Pljuča so kazale znake pljučnice. Da je bil kozel bolan, se je videlo tudi po tem, da je v trebušni in prsni votlini bilo precej krvave tekočine; tudi seč v mehurju je bil krvav. Pri tem, ko se je žival hotela z zadnjimi napori rešiti iz plazu, ji je počilo srce. Na levi predsrdni kletki smo našli dolgo razpoko. Skozi to je potem žival naglo izkravavela.

Na koncu obravnave o patologiji gamsa naj omenim še kužno bolezen, ki smo jo doslej odkrili kot edino kužno bolezen naše gamsarije. To je **kužna bradavičavost ali papilomatoza**. Bolezen smo opazili marca l. 1960 v Martuljku in Karavankah, l. 1963 pa v loviščih LD Dovje pri Mojstrani in Log pod Mangartom, prav tako marca in februarja.

Gamsi, ki smo jih dobili na pregled, se imeli na zgornji in spodnji ustnici, na dlesnih in na nebu v gobcu bradavicam podobne izpuščaje (slika 25). Ti so posledica delovanja posebnega

Sl. 25. — Kužna gamsja bradavičavost Foto H. Hribar

virusa, povzročitelja kužne bradavičavosti. Ta virus je v naravi vedno navzoč. Gamsi pozimi jedo suho travo in obirajo grmovje. Pri tem jih trda, ostra in zmrznjena hrana na gobcu malenkostno poškoduje. To so mesta, kjer virus lahko prodre v organizem — to pa je tedaj, če je organizem slaboten, če gamsi oslabe. Res je bil pozimi 1959/60 visok sneg, po novem letu pa je deževalo in je sneg zmrznil. Prav tako je bila huda zima l. 1962/63. Poslani gamsi so bili srednjih let in starejši. Razen v pregled poslanih je za papilomatozo poginilo še več gamsov; LD Dovje nam je na primer sporočila, da so našli še sedem drugih gamsov z enakimi znaki na gobcu. Gams

zaradi te bolezni oslabi in pogine, ker se zaradi bolečin v gobcu ne more pasti in obirati trde hrane. Če za kužno bradavičavostjo bolan gams dočaka pomlad in zeleno mehko travo, preide bolezen sama po sebi.

Če na koncu na kratko povzamemo o patologiji gamsa, bi lahko rekli: poleg incidentov (plazovi, padci, roparice) je pljučnica, kot posledica pljučnih zajedavcev, glavna gamsja bolezen pri nas. Od kužnih bolezni nastopa kužna bradavičavost in to ob hudih zimah oziroma tedaj, ko gamsi močno oslabe.

Z namenom, da bi se izognili tako velikim izgubam gamsov zaradi poginov, kot so bili doslej, (najmanj enako število pogina kot odstrela), moramo priporočati bolj rigorozen odstrel, zlasti mladičev in ostarele gamsarije.

(Se nadaljuje)

Za mlade lovce

Ivan Korošec

Pregovor pravi, da mora biti v človeku rojeno, da bo mojster v svoji stroki. Podobno je tudi z lovci. Če je že iz mladosti v žilah lovška kri, jo je težko utišati. Če se tak človek ne more v lovu legalno izživljati, bo skušal svojo lovsko slo potešiti ilegalno. Če tak človek zaprosi za sprejem v lovske vrste, ga ne smemo zavračati, če ni drugih zadržkov. Sprejmemo ga na preizkušnjo, da se izkaže, če je vreden lovskega tovarištva in izživljanja v lovstvu. So ljudje, ki bi jih navidezno sodil, da ne bodo mogli biti nikdar pravi lovci, pa se dobro izkažejo. Kar se tiče lova in streljanja, je mnogo lovcev, ki na tarčo dobro streljajo, na divjad pa velikokrat zgreše. Za uplenitev mora lovec najprej znati, kako se divjadi približa, da ima živce na vajetih, da urno presodi, preden pritisne, ali je žival zrela za odstrel, ali bo strel siguran, ali je mogoče divjad predaleč, v pravem položaju, ali je bolje, da ne strelja, ker bi jo morebiti zastrelil, pa jo bo drugič lepše dobil na cilj. Preden pa stisneš, vedno pomisli, da dobro pomeriš. Če boš tako ravnal, boš z dobro puško malo divjadi zastrelil.

Mnogo lovcev to premalo premisli, ali v tistem trenutku sploh pozabi; samo da poči. To navajam tudi iz lastnih izkušenj, saj jih imam toliko kakor malo lovcev. Po drugi svetovni vojni je padlo pod mojo puško 69 ščetinarjev in to 95 % s prvim strelom. Ni pa s tem rečeno, da ne bi mogel zastreliti ali zgrešiti najbolj previden in izkušen lovec.

Mimo vsega pa mora lovec tudi vedeti, da ima vsaka posamezna divjad svoj način umikanja, ali tako rekoč svoje muhe, ki jih je treba poznati. Opisal bom le nekaj primerov.

Leta 1947 mi je bila odvzeta lovška puška, ker sem v gozdu streljal na psa volčjaka, ko je naskakoval divjad. Medtem ko sem bil brez orožja, me pridejo iskat pokojni dr. Stanko Pušenjak iz Cerknice, njegov sin Ljubo in še starejši lovec Lojze, da gremo na prašiče. Postavil sem jih na stojišča, sam pa sem

šel pritiskat. Toda dr. Pušenjak me malo začudeno pogleda in pripomni, ali ne bi bilo bolje kakih 60 m više. Pojasnil sem mu, da gredo prašiči vedno raje po goščavi. Tako se je tudi zgodilo. Streljala sta sin Ljubo in dr. Pušenjak ter svinjo obstrelila. Vedel sem, da svinja ne bo šla daleč, ker je bila goščava z ležišči blizu. Dr. Pušenjaka sem postavil na stečino ob gozdni cesti, lovec Lojze pa si je sam izbral stojišče. Z Ljubom sva šla po krvnem sledu. Ko je svinja skočila, sva samo čakala na strel. Toda poka ni bilo. Dr. Pušenjak se je namreč premaknil in tako pustil svinji prosto pot čez nezastavljeno stojišče. Brez besed je bil, ko sem mu pokazal krvni sled tam, kjer bi on moral stati. Nato me potreplja po rami in pravi, sedaj mi ni več uganka, zakaj ste jih toliko položili na ščetine.

Pred nekaj leti pride prijatelj Ivan Petrič k meni in iz žepa potegne šop dlake. Streljal je volka na kakih 40 do 50 m z idealko. V drugi cevi je imel naboj s PP, pa je mislil, da bo z idealko boljši učinek. Pa je bilo napak. Ko bi bil streljal z nabojem PP in tako pomeril kakor s kroglo, bi volk obležal, ker bi bil dobil vsaj tri ali štiri šibre.

Nekoč sva s Petričem zasledila v novem snegu med grmovjem pet divjih prašičev. Šla sva za gazmi. Ko se en sled odcepi, se Petrič odloči, da gre za njim, ker sem mu rekel, da prašič ne bo daleč in da naj pazi. Sam sem šel naprej za gazjo drugih štirih.

Zvečer, ko sem jaz imel doma že dva ščetinarja in enega lisjaka, se pozno zvečer oglasi Petrič in pove: Prašič je ležal pod tisto košato smreko, ki sem mu jo omenil. Počasi je šel proti smreki in ko je bil že čisto blizu, zašumi in preden je bil Petrič okrog smreke, je prašič že zginil čez rob. Zopet napaka. Obstati bi bil moral v strelni razdalji v bregu tako, da bi smreka ne krila prašiča. Previdni ščetinar je izkoristil kritje in odnesel kožo.

Vedno pa tudi najbolj izkušen lovec ne more pravilno presoditi situacije. Pred leti so mi prihajali ljudje pravit, da so videli volkove. Ker na govorico nisem dosti dal, saj bi bili lovci, ki so vedno zunaj, nanje naleteli, sem vseeno neke nedelje popoldne odšel v lovišče. Po natančnem preiskovanju poteptane trave in stečin ter ko sem našel več srnjih glav, sem spoznal, da so volkovi. Ker sem imel risanico, sem sklenil, da se bom pod večer z zalaza na srnjaka vračal tam mimo. Presenečen sem bil, ko mi tam namesto volkov odskočita srni. Prav začudil sem se, da je tukaj še srnjad, ko kmalu zatem na drugem bregu opazim sivo senco, za njo pa še šest. Volkovi! Ostal sem miren in čakal. Vedno bolj se je mračilo in ni bilo mnogo časa. Ko sta prišla dva vstric, sem užgal. Volkovi so zginili brez šuma. Na nastrel sem šel zjutraj. Toda ponoči je bil velik naliv, ki je izpral vse sledove. Našel sem le šop dlake. Žal mi je bilo, da sem streljal. Drugi dan zvečer ni bilo tam nič. Tretjega dne zjutraj sem šel zelo zgodaj z dvocevko, da jih počakam ob svi-tanju. Ko pridem blizu tistega mesta, volcje zarohnijo in v jutranjem mraku vidim senco in slišim glas kakor od psa volčjaka. Takoj užgem. V tistem hipu skoči mimo mene druga senca in tudi vanjo sprožim. Zdelo se mi je, da sem dobro pomeril, vendar me je gnalo na nadaljnje zasledovanje. Okoli osme ure sem se vrnil na mesto, kjer sem streljal. Na prvem nastrelu sem ugledal krvavo progo, ki se je vlekla sem in tja. Malo naprej zagledam črevesje in prepričan sem bil, da so volkovi trgali neko žival. Pregledujem črevesje pa poleg njega najdem košček srnje kože. Kmalu zatem dobim tudi želodec in v njem samo srnjo dlako. Takoj mi je bilo jasno, da so mi ta čas volkovi raztrgali enega ustre-ljenega volka. Grem naprej in odskoči velik volk tako nenadno, da nisem utegnil sneti puške z rame. Zopet napaka, da v takih okoliščinah nisem imel pripravljenih puške.

Foto D. Namestnik

Pri zalezovanju oziroma odločitvi za strel je zelo važno, da lovec skuša priti divjadi čim bliže. Če pa ne more, naj raje uživa z opazovanjem, ki ni manjše doživetje. Tolikokrat slišimo: S svojo puško streljam na 100—200 in več metrov. Po mojem taki niso idealni lovci. Sam velike divjadi nikoli nisem streljal čez 70 metrov daleč, a največkrat na 20 do 35 metrov. Glede strelne daljave so seveda izvzeti gamsi. Kdor ne ve in ne zna upoštevati občutljivosti in čuječnosti posamezne živali, se ji ne bo mogel primerno približati.

Z inozemci na petelina

Viktor Čeh

Napačno bi bilo misliti, da je naša lovska družina ena izmed tistih, ki le životarijo. Čeprav je njeno lovišče z nekaterimi predeli trd oreh upravljanja, vendarle uspeva s prizadevnostjo svojega članstva. Res, da se ne more kosati z družinami, ki uspešno prirejajo jesenske skupne love, ima pa lovišče, v katerem je zastopana domala vsa divjad. Tudi v organizacijskem pogledu ni kaj reči. Zato je bilo samo po sebi razumljivo, ko je prišel v navado in modo lovski turizem, da je bil tudi pri nas sprejet sklep,

Foto I. Mikec

stopiti v korak s časom. V to nas ni gnala nujna po denarju, marveč sodelovanje z lovsko zvezo, kateri so deževale prijave tujih lovcev.

Sončnega aprilskega popoldneva je skoraj neslišno privozila v Dravograd mogočna limuzina. Po opravljenih potrebnih formalnostih glede gibanja v obmejnem pasu s starešino Milošem sedla v to pravljično vozilo z imenom »Eldorado«. Preden smo se odpeljali, nam je lastnik razkazal čudo moderne tehnike, ki na pritisk gumba giblje vse predmete v vozilu, sedeže, stekla, vrata, igra radio, magnetofon itd. Po tej predstavi smo odrinili proti Košenjaku. Tudi med vožnjo je lastnik, nemški trgovec s krznom, opisoval svoje pravljično vozilo. Šele, ko se je odprl čudovit razgled po Dravski dolini, je predavanje zamrlo in hitra vožnja je upadla na minimum. Za vsakim ovinkom, kjer se odpirajo zanimive pokrajinske slike, je navdušenje naraščalo, zlasti mlajšega Paula, ki je očitno imel čut za naravne lepote. Kmalu se nam je predstavil Košenjak, ki pa je še nosil zimsko oblačilo. Po dobri četrt ure vožnje nas je tukaj sprejela še popolna zima. »Se kak kilometer pa bomo obtičali!« je napovedal Miloš. Pogledal sem na množino prtljage in na starejšega gosta pa me je zaskrbelo. Tiho upanje, da se Miloševa napoved morda le ne bo uresničila, se je razblinilo, ko je začelo vozilo zanašati. Pot smo nadaljevali peš. Toda že po nekaj sto korakih se je starejši gost odločil, da se bo z vozilom skušal prebiti skozi sneg. Toda kmalu je uvidel, da ne bo uspel in pustil je avtomobil sredi gozda. Z znatno zamudo smo prišli na Košenjak in v prijetno zavetje nas je sprejel naš lovski dom, ki sta ga gosta z velikim zanimanjem ogledovala, zlasti številne trofeje. Ko sta srknila nekaj »kačje slin«, sta postala prav židane volje. Šele pozno ponoči, ko sta izpraznila še dostojno mero vina, smo legli ob nastavljeni budilki.

Zjutraj je bilo naša petelinarja težko obuditi k življenju in minila je večnost, preden sta bila nared. Medtem je prišel še Janez — naš najboljši poznavalec petelinjih šeg ter nekam mračno poročal, da je sneg ponoči malce pomrznil. In res, ko smo stopili na planem v sneg, je skorja močno hreščala. Janez je vodil starejšega v bližnji obmejni pas, midva s starešino pa mlajšega v napornejše Tertinekovo. Ko smo se začeli vzpenjati v strmino, se je kmalu pokazala moč zaužitih maliganov. Sopihaajo se je pogosto oddihaval in pot so nam oteževali še hlodi, ki so križem ležali še od jeseni. Ko je najin varovanec že drugič poskusil po starih in je pri tem zaril novo trocevo globoko v sneg, sva si s starešino podelila breme, starešina puško, jaz omahujočega gosta.

Na petelinjih rastiščih je bila potrebna skrajna pozornost, ki je prinesla gostu tudi potreben oddih. Že po nekaj minutah sva zaslišala petelina, gost očitno ni bil duševno prisoten. Začeli smo naskakovati. Starešina po vseh pravilih, midva z gostom pa kot najslabši novinci. Toda tudi tako se nekam pride. Prav ko je Miloš dal znak, da vidi petelina, se mi je gost izmuznil izpod roke, objel bližnje drevo in »poklical Urha«. Petelin se je seveda ob tej predstavi poslovil in z olajšanim gostom smo jo ubrali po najkrajši poti v kočo.

Koliko litrov je usahnilo naslednje večere in koliko petelinov je pregnala pojava »turistov«, ne vem, kakor tudi ne, koliko litrov bencina je blesteči »Eldorado« potočil v naših hribih. Kljub številnim njegovim »konjem« je prilezel na trdna tla šele s pomočjo ojstriških konjev, ki so pri tem zaslužili dobrošno mero ovsu.

Gospod Helmke pa ob slovesu ni pozabil naročiti, naj še pogledamo za petelinom, ki mu je zaenkrat pustil v spomin nekaj peresc. No, petelina smo »našli« in danes se mu v novi domovini verjetno dobro godi.

Tudi Paul ni hotel zaostati in ob letu je znova poskusil. Toda to ni bil več tisti Paul ob drevesu. Nič več ga ni zanimala slivovka, navzlic temu pa tudi tokrat ni uspel. To pot se je vreme zaklelo zoper njega. Odšel je brez trofeje. Toda kmalu je ponovno sedel za volan. S seboj je pripeljal še dva rojaka. Naš Janiš — tako so klicali Janeza — je imel polne roke dela. Vendar truda ni obžaloval, saj je bil tudi uspeh izreden. Tri jutra po vrsti je ponudil srečnemu uplenitelju smrekovo vejico. Razpoloženje gostov je bilo na višku. K temu je seveda v neki meri le pripomogla slivovka — toda po uplenitvi. Naš lepi Košenjak je znova pokazal, da nakloni svoje bogastvo le tistim, ki v dostojni formi stopijo v njegovo kraljestvo.

Tragedija v Karavankah

Anton Zupan

Stol je najvišja gora v Karavankah in v našem lovišču. Zato si je naša lovška družina po njem privzela ime. Vseh dvajset let smo člani te družine delali po novih lovskih načelih, tako da je lov kot šport postal last delovnih ljudi. Poleg drugega smo zgradili dve lepo opremljeni lovski koči. Takrat ni bilo denarja, imeli pa smo delovne roke, ki veljajo več ko denar. Utrjeni v takem delu smo pomagali tudi planinskemu društvu pri gradnji Prešernove koči na Stolu in s težkim delom — nošnja gradbenega lesa 2200 metrov visoko — prislužili sobo v tej planinski postojanki, ki nam je najugodnejše izhodišče in zatočišče pri lovu na gamse. Od koč lahko paseš trop do mraka, zjutraj pa, ko vstaneš, si tako rekoč med gamsi, ne da bi moral pred svitlom dve, tri ure gaziti sneg do 2000 metrov visoko. Kogar je zastrupil lov na gamse, bo pač z njim umrl. Poseben užitek pa je na Stolu v novembru, ko je gamsja svatba na višku. Takrat oživi gamsja govorica in pridejo na dan tudi sicer prtajeni samotarji...

Zelenica v Karavankah

Foto P. Adamič

Slavko in Janez, dva najboljših gamsarjev, sta se domenila, da gresta za Dan republike gledat to svatovanje s Prešernove koče. Zjutraj, 29. nov. 1966, sta odšla iz koče proti vrhu Stola. Med potjo sta se sešla s tremi mlajšimi planinci in so pot skupaj nadaljevali. Toda kmalu so pobočje zagnile megle in vrnili so se h koči, od koder so se planinci vrnili v dolino. Iz vse gostejše megle je jelo snežiti. Slavko in Janez sta skušala v sobi zakuriti, pa jima je to preprečil veter, ki je pritiskal dim v sobo. V nadi, da se čez noč zvedri, sta v odeje zavita prezebala do jutra. Veter je vso noč stresal kočo. Zjutraj, ko je vzšlo čisto zimsko sonce, so bile stene en sam kristal sreža. Gamsov pa ni bilo nikjer, ker so se poskrili pred nočnim neurjem. Zato sta se spustila navzdol in spodaj zavila proti Čelu. Pod sabo sta sicer opazila tropič gamsov v prepadnih stenah, toda strel v takšnih okoliščinah bi bil lahko poguben za gamsa in za lovca, ker so bili v podnožju skal visoki zameti. Pod Čelom, kjer se svet odpre, je sonce že kar gredo, vendar je Janez oddih in okrepčilo odklonil, saj sta imela do lovske koče le še pol ure in v dolini je zvonilo poldne. Krenila sta navzdol mimo Finžgarjeve skale in prišla pod skalami v globoke zamete. V prečkanju prvega plazu Slavko zagazi do kolena v pregret južni sneg. Pogled na sneg nad njim pa mu je to pot odsvetoval. Zato sta prvi in drugi plaz obšla. Vedno več je bilo snega, vendar sta bila od gozda oddaljena le še kakih 200 metrov. Zato sta se obrnila naravnost navzdol, ker sta vedela, da na tem kraju navadno ne gredo plazovi. Ko je Slavko zagazil nekaj deset metrov v sneg, je začutil, da se mu tla spodmikajo. Brž pogleda nazaj in vidi, da se je utrgal plaz preko vse širine v meter debelem sloju. Začutil je, kakor da se giblje v morskih valovih in časa ni bilo več. Nekaj metrov pred seboj ugleda osamljeno smreko, v kateri je videl svojo rešitev. Toda, preden jo je dosegel, so se debele plasti snega jele gubati in že se je znašel z glavo navzdol v snegu, se nekajkrat v snežni gmoti prekopicnil in se v njej izgubil. Ko se je ovestil, je stresel z glavo, da mu je sneg padel z oči in obraza; nad seboj je zagledal nebo. Šele čez čas se je toliko zavedel, da je dojel resničnost. Bil je od pasu do vratu gol, ker mu je plaz posnel vso obleko in mu

jo zgnetel nad glavo. Najprej je pogledal, če je morebiti Janez ostal nad plazom, a ga ni opazil. Hotel je dvigniti roki, a ni šlo in tudi nogi sta bili zabetonirani. Sneg, povsod sneg in Slavko do vratu v njem. Obtičal je za štorom, ki je bil s koreninami navzgor zagozden med smreke. Z vsem naporom si je po dolgem le izkopal desno roko, levo pa mu je zvil pod hrbet. Z desnico je kopal, kopal v trdi mrzli sneg, pri čemer so ga ovirale štrleče korenine, da ni imel kam odlagati snega. Sneg se mu je usipal na obraz in za vrat. Kaj, če se odtrga še ostali sneg s pobočja in ga prehiti? Po celi večnosti trdega dela je izvlekel tudi levo roko in lahko je gibal z njo. Toda zaradi mraza prstov na desnici ni čutil več. A kopati mora, mora in čim prej od tod, le če

Ponesrečeni Janez Palovšnik (desno) kot vodnik inozemskega lovca

so noge cele. Kje je Janez? Kaj če se prej zgoraj odrta? Do kolen se je že odkopal, toda noge drži železen objem snega. Z eno roko nosi sneg iz luknje, z drugo ga peha od sebe. Otípal je čevlji, a noga se ne premakne. Se le, ko je sključen z obrazom v snegu odpraskal ves sneg okrog čevlja, je uspel nogo premakniti. Drugo je oprostil hitreje in končno se je s pomočjo veje nad seboj izvil iz mrzlega objema.

»Janez, halo — Janez!« Oglasil se mu je nekje spodaj. Slavko stopi na greben plazú in zopet zakliče. Ko se Janez znova oglasi, ga opazi nekaj niže v snegu med smrekami. Ležal je vznag navzdol, le do kolen v snegu. Tudi Janez je opazil Slavka in prosil, naj ga reši snega. Ko gre Slavko proti Janezu, mu ta v upanju na rešitev reče: »Slavko, še bova lovila po Stolu!« A ko pride Slavko do njega, je Janez imel le še toliko moči, da ga je objel, stisnil k sebi in — izdihnil.

Slavko je onemel, saj to ne sme biti res! Kaj sedaj? Brez volje in moči mora vseeno nekaj ukreniti. Janeza položi v sneg, sam pa zagazi do pasu v celo proti Valvazorjevi koči. Dobri dve uri se je prebijal do Žirovniške planine, kamor bi v kopnem prišel v dvajsetih minutah. Pred kočjo je omagal, niti misliti ni mogel več. Na srečo sta tedaj z druge strani prišla dva člana, namenjena na gamsa. S pomočjo GRS, lovcev in graničarjev sta spravila do smrti izmučenega Slavka in umrlega Janeza v dolino. Janezova otroka sta zgubila očeta, žena moža. Vemo, da je borba z naravo v tem času in teh višinah kruta. Toda lovca-gamsarju je ta lov posebna strast in zadoščenje. Mladost pa vsega ne premisli in ne verjame skušnjam starejših.

Presenetila in potrla nas je tragedija dragega lovskega tovariša in s spoštovanjem se ga bomo spominjali. Naj mu bo miren počitek pod sivim Stolum, ki je bil ves njegov!

Občni zbor Kinološke zveze Slovenije

Občni zbor republiške kinološke zveze je bil 17. decembra 1966. Vodil ga je predsednik Franjo Bulc, navzoči pa so bili poleg delegatov področnih lovskih zvez in pasemskih organizacij tudi tajnik JKS ing. Gajić, dalje tajnika republiških kinoloških zvez Hrvatske in BiH Škoberne ter Sušnik, ki ju je predsedujoči posebej pozdravil.

Člani upravnega odbora so podali pismena poročila, ki so jih delegati prejeli še pred občnim zborom. Zanimivo je bilo poročilo predsednika, ki se je zanimal nekaterih, za razvoj kinologije važnih vprašanj. Glede odnosa med Jugoslovanskim kinološkim savezom (JKS) in republiško kinološko zvezo je predsednik dejal:

»Znano vam je, da smo tudi v preteklosti mnogo-krat zahtevali čim večjo samostojnost republiških združenj. Delno smo uspeli, delno tudi ne. Nismo pa gledeli rodovnikov. Ponovno je v razpravi statut JKS-a, ki je bil izdelan letos. Kljub velikemu napredku v vzklajevanju položaja kinološke organizacije Jugoslavije z novo nastalimi družbenimi razmerami lahko zasledimo med novim vse polno staroga. Tako npr. se v statutu vztraja, da je sedež organizacije v Beogradu. Je lahko, ni pa nujno. Lahko je tudi v tistem republiškem centru, ki v nekem obdobju predstavlja vodilno misel ali strokovnost v kinologiji. Tudi ni nikjer rečeno, da mora rodovna knjiga vedno biti v Beogradu. Menjavanje

*Franjo Bulc,
predsednik Kinološke
zveze Slovenije*

sedeža bi lahko pomenilo nove vzpodbude za razvoj kinologije na posameznem področju, novo rast kadrov in podobno. Tudi ni nikake potrebe, da celo v pečat tiščimo Beograd. JKS ni samo Beograd, je prav tako Skopje, Sarajevo, Ljubljana ali pa Novo mesto. Prav tako moti določilo, da se JKS vključuje samo v družbeno politične organizacije zveznega značaja. V statutu je poudarek na koordinativni vlogi JKS-a, ob enem pa tudi mnogo določil, da JKS odreja kinološko politiko, da usmerja svojo dejavnost na sodelovanje z lovskimi organizacijami na vseh nivojih, ali da odobrava kinološke prireditve, zahteva dostavljanje JKS-u vseh zapisnikov sej izvršnih odborov in podobno. V vsem tem je še močno prisotna tendenca, da republiška združenja niso osnovne organizacije, čeprav bi najbrž tako moralo biti. To še močno kaže na centralizem. Za gotovo bi bilo treba dati vsakemu republiškemu združenju pravico, da lahko zahteva sklicanje izredne skupščine, če ima to pravico celo izvršni odbor JKS. Skratka, relacije JKS: RKZ (republiške kinološke zveze) bo treba jasneje postaviti, tako da bodo osnovni nosilec dejavnosti in politike združenja v republikah, JKS pa samo koordinativni organ, s poudarkom, da JKS predstavlja Jugoslavijo v kinološkem pogledu predvsem navzven, v meddržavnih odnosih.

Po debati, v katero so posegli skoraj vsi navzoči, je bilo izvoljeno novo vodstvo zveze; upravni odbor bo še nadalje vodil Franjo Bulc.

Sklepi

1. Ker je lovska družina osnovna enota v lovski organizaciji, priporoča občni zbor, da kinološke organizacije in tudi posamezni kinologi, zlasti sodniki, ustvarijo z lovskimi družinami in s tem z vso lovsko organizacijo čim ožje stike. V vsaki lovski organizaciji — lovski družini, področni lovski zvezi, republiški lovski zvezi — naj bo sposoben član upravnega odbora, ki je poverjen za vodstvo lovske kinologije na svojem območju.

Kinološki poročevalec pri področni lovski zvezi naj zbere na sestanek vsaj enkrat letno kinološke poročevalce lovskih družin, na katerem naj se ugotovi razvoj kinologije v preteklem letu. Sporazumno naj se sestavijo kinološki plani, kakšne vrste in koliko lovskih psov naj bo na določenem okolišu, kateri psi so sposobni za pleme in podobno. Skupno in sporazumno z upravnimi odbori naj se sestavi tudi načrt kinoloških prireditev — pregledov, preizkušanj, tekem.

Kinološki referenti lovskih zvez — tudi republiške — naj imajo še v bodoče glasovalno in s tem tudi odločujočo pravico na občnem zboru Kinološke zveze Slovenije.

2. Kinološki sodniki in pripravniki so dolžni podpisati kinološke referente pri področnih lovskih zvezah in jim v strokovnem pogledu pomagati. Pri

področnih lovskih zvezah naj se ustanovi strokovna kinološka komisija, ki jo vodi kinološki referent. V njej morajo sodelovati vsi kinološki sodniki in sodniški pripravniki iz okoliša zveze.

3. Občni zbor priporoča, da področne lovske zveze naroče Bilten, ki ga izdaja JKS v Beogradu, Ul. maršala Birjuzova, št. 1. Stane 5 N din letno.

JKS-u pa občni zbor priporoča, da spremeni vsebino Biltena in dá večji poudarek strokovnemu delu.

Področnim lovskim zvezam se priporoča, da naroče tudi edino kinološko glasilo »Moj pas«, ki ga izdaja Kinološka zveza Hrvatske v Zagrebu, Ilica 61.

4. V mesecu maju 1967 bo mednarodna razstava psov vseh pasem v Opatiji. Občni zbor priporoča kinološkim in lovskim organizacijam, da se udeležijo razstave, zlasti z lepšimi psi, ker bodo sodniki na tej prireditvi podeljevali priporočilo za mednarodnega prvaka (CACIB).

5. Občni zbor priporoča rejcem psov, da ne uporabljajo za plemo premladih psov. Psice naj se sparijo šele pri drugi gonji in potem, ko so izpolnile 14 mesecev, za pse pa velja najmanjša starost 18 mesecev. Psica, ki je stara nad 8 let, se ne sme več rabiti za plemo; za izjemo se je treba obrniti na strokovni svet republiške kinološke zveze.

V prvem leglu sme rejec pustiti samo štiri, v drugih leglih šest mladičev in ne več.

Ce se rejec tega ne drži, se celotno leglo ne vpiše v register mladih psov.

6. Pasemskim organizacijam za lovske pse — Klubu jazbečarjev in terierjev za terierje, Društvu ljubiteljev ptičarjev za šarivce ter Klubu za goniče, za goniče — občni zbor nasvetuje, naj prepovedo za plemo rabo nemih psov, to je takih, ki se na toplem sledu ne oglašajo.

Sploh je treba izposlovati sklep, da se v doglednem času smejo uporabljati za plemo samo glasno goneči psi naštetih vrst.

7. Upravni odbor naj imenuje posebno komisijo, da sestavi načrt za kinološko terminologijo.

8. Financiranje kinologije v lovski organizaciji ostane pri dosedanjem — to je po 3 N din za organiziranega lovca.

9. Občni zbor priporoča lovskim družinam, da določeni odstotek od izkupička za prodano divjad namenijo za razvoj in strokovno delo na kinološkem polju in si na ta način ustanove svoj poseben kinološki sklad.

10. Po spremembi kinološkega pravilnika naj se izvleček objavi v Lovcu, da rejci psov spoznajo njegove predpise.

11. Upravnemu odboru se priporoča, da priredi tečaj za pripravnike kinoloških sodnikov, ki naj se po možnosti združi z zborom sodnikov, seveda če so na voljo finančna sredstva.

Upravni odbor naj pozove vse pripravnike za kinološke sodnike, da se prijavijo na tak tečaj. Po dospelih prijavah naj upravni odbor sklepa, če naj se tak tečaj izvede, hkrati naj določi predavatelje in sestavi proračun za tečaj in zbor sodnikov. Proračuna za obe prireditvi naj se predloži kinološki komisiji pri Lovski zvezi Slovenije, ki naj izposluje podporo LZS in s tem omogoči izvedbo tečaja in zbora sodnikov.

12. Vsak delegat, ki gre zastopat JKS v inozemstvo, zlasti na skupščine FCI ali njene komisije, naj poda poročilo, ki naj se v prepisu dostavi republiškim kinološkim zvezam.

13. UO je dolžan pokreniti vse potrebno, da se poenostavi in pospeši izdajanje rodovnikov. Stremeti je za tem, da dobe vodstvo rodovne knjige tiste republiške kinološke zveze, ki so za to zainteresirane. Tehnično je to možno rešiti tako, da JKS še vedno centralno vodi evidenco in kontrolo nad izdajanjem, ker se mu dostavlja en izvod kartoteke. Republiškim kinološkim zvezam pa je možno določiti

številke in pa dostavek kot npr. JRGki 505 Sl ali JRPri 402 BiH itd. Rodovnik mora lastnik prejeti najkasneje v treh mesecih.

Da bi ne nastal zaostanek zaradi prepozne dostave ocen in poročil, naj upravni odbor opozori kinološke sodnike na predpis 63. člena kinološkega pravilnika, po katerem so dolžni po končani kinološki prireditvi predložiti republiški kinološki zvezi ocene in poročila v 15 dneh.

14. Kinološka zveza Slovenije naj objavlja v Lovcu važnejše sklepe JKS-a, sklepe upravnega odbora zveze in strokovnega sveta. Vsako leto naj objavi tudi zaključni račun in sklepe občnega zbora.

J. L.

Strelivo »Hirtenberg«

Francè Avčin

Jugoslovani, zlasti pa Slovenci, smo v zavidljivem položaju glede lovskega orožja. Takoj onstran avstrijske meje, tik pod Ljubeljem, leže Borovlje, staroznano avstrijsko puškarsko mesto. Borovlje so dandanes edino mesto na tem svetu, kjer ti narede puško po želji in meri, natanko tako, kot jo potrebuješ in želiš. Veliko teh specialnih pušk se prodaja po svetu v puškarskih trgovinah pod tujimi imeni. In skoraj vsake se drži lep del slovenskega dela ter spretnosti, kajti vsak vsaj starejši Borovelčan govori tudi slovensko, v vsaki trgovini lahko kupiš po slovensko. Tako seveda tudi puške.

Glede kakovostnega streliva za te in druge puške pa smo bili i mi i Borovlje do nedavnega navezani na uvoz predvsem iz Nemčije, pa tudi iz Češke, Italije, za specialne naboje celo iz Amerike. Do nedavna, kajti pred kratkim je oživela staroznana, leta 1860 ustanovljena tovarna Hirtenberg pri Dunaju, v obliki firme Metallwaren A. G. in začela proizvajati vrsto tudi za nas zanimivih nabojev. Z ozirom na končno prebiti led z Avstrijo v obliki odpravljenih vizumov in temu ustrezno vse rastočih trgovinskih zvez dobrih sosedov, pa zaradi dejstva, da bi vsa Jugoslavija z malo več pameti lahko postala lovsko dežela Evrope št. 1 A, naj v naslednjem na kratko prikažemo hirtenberško strelivo. Dostopno bo v kratkem tudi našim lovcem kar doma in po cenah, vsaj za krogle domala za polovico nižjih od kake nemške. V Hirtenbergu je glede strokovnega kadra podobno kot v Borovljah: spretnost se podeduje od starega očeta na vnuka, že preko 100 let delajo lovsko in športno strelivo. Hitler je ta ritem prekinil s kakofonijo zgolj vojaške municije, ki jo tako Hirtenberg izdeluje najrazličnejšo, tudi še danes, mnogo tudi z lovskimi krogli, npr. nam tako potrebno 8 × 57 IS. Mi izdelujemo repetirke kar lepe kakovosti, zlasti cevi in v različnih kalibrih, zadnji čas tudi ameriške tipe (npr. 30—06, 308), streliva zanje pa ne, razen 8 × 57 IS, ki pa je i po začetni hitrosti i po konstrukciji krogle neodpušljivo primitivna, za težjo jelenjad na količak večje strelne razdalje nedopustna. Tako utegne postati prav sosednje hirtenberško strelivo temu našemu orožju lepo dopolnilo. Kar ne bi imeli doma na zalogi, je na voljo pod Ljubeljem (generalni zastopnik za Jugoslavijo puškar H. Fanzoj), popoldne po službi zadostuje, če imaš avto, osebna finančna devizna vprašanja pa znamo zadnje čase reševati prav mojstrsko...

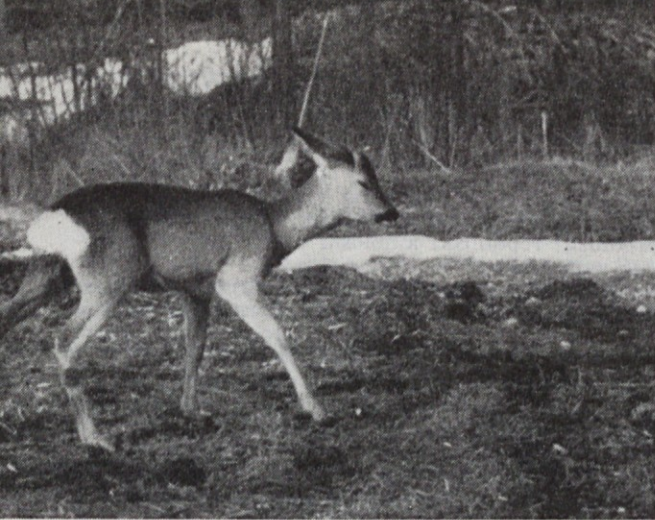

Foto C. Pogačar

Hirtenberg izdeluje naslednje krogelne naboje:

7 × 57 (R), krogli 9 in 11 g;

7 × 64 in 7 × 65 R, krogli 9 in 11,2 g;

8 × 57 IS, krogla 12,7 g (naša klasična mavzerica). Dalje tipično ameriške: .222 Remington (5,7 × 43), krogla 3,24 g (50 grains) 30—30 Winchester (7,62 × 51,5), krogli 9,7 in 11 g; 30—06 (7,62 × 63), krogli 9,7 g (150 grains) in 11,6 g (180 grains), svetovno znani lovski naboj iz starega vojaškega naboja ZDA; 308 Winchester (7,62 × 51), krogli 9,7 in 11,6, moderna inačica prejšnjega, vojaški naboj NATO; .22 Winchester Magnum Rimfire, kroglo 2,6 g, oplaščena in votla konica, izredno uspešni nabojček z robnim vžigom, prvi res lovski naboj kal. 5,6 mm; .22 Long Rifle, klasična pa tudi z veliko hitrostjo ter votlo konico; .30 carbine (7,62 × 33), kroglo 7,1 g (110 grains) v lovski izvedbi (delni plašč) tega tipično vojaškega lahkega naboja iz zadnje svetovne vojne.

Vse krogle so z delnim plaščem iz plavnega jekla, preoblečenega s tombakom, kar je firmina specialiteta. Konstrukcija je samo klasična, specialnih krogel zaenkrat še nimajo. Povejmo pa, da se stari delni plašč čisto bolje obnaša kot nekatere, že kar preveč specialne zlasti nemške konstrukcije krogel, ki zgrešeno računajo z razletom sprednjega dela že v vstopni polovici telesa (»notranji strel z grobimi šibrami«).

Hirtenberg dela tudi vrsto pištolnih in revolverjskih nabojev:

6,35 = .25 Aut.; 7,65 = .32 Aut.; 9 mm kratka = .380 Aut. Shorth; 9 mm Parabellum Luger; .38 Spezial, tri izvedbe, tudi za tarče (wadcutter); .38 Aut.; .45 Colt.

Seveda tudi naboje s šibrami kal. 12 in 16, kal. 20 pa ne, in to lovske: Spezial Hirtenberg (rumena), HP Excellent (rdeča), pri nas staroznani Schnepf Hirtenberg (črna) in za umetne golobe v kal. 12: HP Spezial Wurftauben (rdeča) z nabojem Trap (šibre 2,4 mm, teža 36 g, zapora zvezdasta) in Skeet (2 mm, 32 g) ter Schnepf (črna), šibre ponikljane 2,4 mm, 36 g). Čepi so klasični, tudi deljeni na dvojce, za umetne golobe pa tudi z malim koncentratorem iz polietilena. Tulci so zaenkrat klasični kartonasti, kmalu pa pridejo iz plastike, za umetne golobe in za lov (HP Schnepf črna in HP Spezial rdeča). Netilke so vse antikorozijske (Antikorrid). Delajo jih sami za vso svojo produkcijo, pa tudi vrsto specialnih.

Poleg vsega navedenega se dobi tudi flobert patrone, nabojčke za sobno streljanje, za usmrčevanje

klavnih živali, za streljanje jeklenih čepov v razne materiale itd.

Marsikateremu naših lovcev bo ob tej pestrosti lažje priti do tega, kar potrebuje, zlasti na področju krogel. Poznam slovitega slavonskega lovca lekarnarja, ki za prav posebne jelene slovesno vzame stari predvojni naboj Hirtenberg, čeprav ima na voljo tudi vse drugo strelivo za svojo .30—06. Malo preostalo zalogo čuva kot najdragocenejša svoja zdravila. Pravi, da boljšega doslej ni bilo na svetu...!

Glede nabojev s šibrami pa bomo menda kmalu sami imeli vse kot treba (Kamnik), tudi z nerjavečimi in nekorozijskimi netilkami — upajmo vsaj.

Preizkušnja »Hirtenberg« nabojev

Slavko Kovač

Starejšim lovcem so naboji te znamke znani še iz pred vojne. Bili so pojem dobre kvalitete ter vedno konkurenčni z znanim »Rottweil« nabojem.

V skladu z novimi deviznimi predpisi smo dobili možnost uvoza municije tudi iz Avstrije, zato nekaj besed o tem. Po balistični listi, ki jo ima avstrijska firma, izdelujejo osem različnih krogelnih nabojev in sicer znane nam 7 × 57 (R), 7 × 64 (65 R), obe z 9 in 11,2 g kroglo, (delni plašč z okroglo svinčeno konico), ter 8 × 57 IS z 12,7 gramsko kroglo. Tovarna izdeluje nadalje tudi nam manj znano .222 Remington in .22 Win. Magnum ter nam v praksi skoraj nepoznane .30—30 Winchester, .30—06 Springfield in .308 Winchester. Balistični podatki za nas zanimivih kalibrov se v hitrosti in udarni moči v glavnem ujemajo z lastnostmi RWS in DWM nabojev in ni bistvenih razlik. Razlika je le v tem, da so nemški krogelni naboji skoraj dvakrat dražji. Preizkusil sem 10 nabojev 7 × 57 R, 9 gramsko, 25,4 mm dolgo kroglo z 2,65 grama, smodnik H × 3. Puško imam precizno pristreljeno na RWS municijo, 9 gramov, 26 mm dolgo kroglo in 3 g R 2. Pri streljanju na 100 m ni bilo praktično nobene razlike v strelni sliki, sicer pa tudi balistični podatki povedo, da je razlika pri Vo le 1 m/sek in pri Eo 1 m/kg.

Tovarna izdeluje tudi .22 long rifle (flobert) naboje. So odlične kvalitete, vendar zaradi občutno višje cene (naboj 21 S din) lovci verjetno ne bodo segali po njih, posebno še, ker naša domača in pa cenena češka municija popolnoma zadovoljuje ta.

In končno še šibreni naboji. Tovarna ima prvovrstne specialne naboje za umetne golobe. Tulci so iz umetne mase in zvezdasto zaprti. Strelci, ki jim ni treba gledati na ceno, bodo verjetno z veseljem segli po njih, saj imajo naboji vse balistične lastnosti, ki si jih želimo. Ponovna uporaba teh tulcev pa ni možna.

Lovce bo zanimal črni »Schnepf« naboj z gevelot netilko, znan po svoji kvaliteti še iz pred vojne. Tudi danes je ta naboj prvovrsten, smodnik odlično izgoreva, šibre so primerno trde in čep elastičen. Tulec je iz dobre prožne lepenke in sem ga brez škode za strel trikrat polnil.

Tovarna ima še nekoliko cenejši, rumeni naboj z netilko 6,45. Izgorevanje pri tem naboju ni tako brezhibno kot pri črnem »Schnepf«. Verjetno je kriva netilka, ki mi je pri popolnoma čistih in svetlih ceveh pustila preko noči rahle sence na stenah,

kar kaže, da ni popolnoma »antikorrid«, kakor piše na embalaži.

Z možnostjo nakupa »Hirtenberg« municije bodo naši lovci sigurno veliko pridobili, saj je vsa domača municija tako slabe kvalitete, da nas je lahko sram, da kaj takšnega sploh dajemo na trg.

PO LOVSHEM SVETU

Grizzly

Doslej se je človek pogovarjal z medvedom v naravi domala le skozi risano cev svoje puške, s kroglo kalibra od 30 (7,62 mm) navzgor. V združenih severnoameriških državah pa se je nekaj mladih biologov odločilo za drugačen način, tak, ki bi prisilil medvede, da kaj več povedo o svojem divjem življenju. Ker bi ti pogovori utegnili postati zanimivi tudi za medvedje pokrajine v Jugoslaviji, naj jih tu opišemo.

Pričeli so v narodnem parku Yellowstone, znanim po njegovih gejzirih in kanjonih. Niso si izbrali črnega medveda. Res je bolj priljuden, še kar preveč. Odločili so se za velikega grizzlyja, samotarsko in samosvojo orjaško zver, ki slejkoprej zasluži svoje latinsko ime »ursus horribilis« — strašni medved. Kajti grizzly je lahko vse, od vsele, prijazne živali do divje zveri. Besnilo sledi nezainteresiranosti čisto tako iznenada brez pravega vzroka, da grizzly resnično zasluži svoj sloves najbolj spoštovanega od vseh ameriških mesojedcev. Takole so potekali pogovori z njim in tole je »silvertip« povedal o sebi (silvertip = srebrnkasti vršiček, dlake zimskega kožuha namreč. Isto ime je znana firma Winchester dala svoji krogli, ki ima svinčeno konico s plaščem iz tombaka, prekrito z mehko srebrno svetlo pločevino, ki preprečuje, da bi se glavnica krogle razletela pri prehodu skozi telo).

Medveda najprej umirijo s »strelom« iz posebne puške, ki namesto krogel strelja injekcijske brizgalke. Ko je žival zanesljivo uspavana, ji okrog vratu pritrdijo poseben vodotesen in »medveda varen« ovratnik iz plastike z značilnimi kombinacijami barv, drugačnimi za vsakega grizzlyja. V ovratniku je prav majhen radijski oddajnik, komaj dve unči tehta (dobra dva dekagrama) in oddaja signale, ki so za vsakega medveda drugačni (po številu v minuti). Ker je oddajnik transistorisan, mu majhna suha baterija zadostuje za dolge mesece neprekinjenega oddajanja. Slišijo ga do 20 milj daleč (okrog 36 km). Smer proti nosilcu ugotove na daleč z orientirano anteno, na blizu pa z malo obročno smerno anteno na ročnem sprejemniku.

Moderna puška in človekovo nespoštovanje živega življenja grozita z uničenjem tudi grizzlyju, do poyave puške repetirke neomejenemu gospodarju divjin ameriškega Zapada. Le v Kanadi in Aljaski mu ne pride blizu, gozdovi so preveč brezkraini, klima preostra, narava preveč odljudna. V ZDA mu skušajo pomagati, zato pa morajo vedeti čim več o njegovi številnosti, gibanju, prezimovanju, razplodu, umiranju in družbenem življenju, o njegovi ekolo-

giji. Vrste bogatih znanstvenih ustanov so rade volje pomagale mladim idealistom, ki so se lotili tega trdega pa tudi nevarnega posla. V sedmih letih so ujeli, izmerili, stehali in pregledali 391 grizzlyjev. Z barvo so jih označili 212 in 29 opremili z radiom. Tako so zvedeli tole:

Yellowstonski grizzlyji, kakih 170 do 200 jih je, se drže svoje zemlje kljub človekovim vdiranjem vanjo. Spola kake zakonske zvestobe ne poznata.

Moških mladičev je dvakrat toliko kot ženskih. Pri treh do štirih letih pa je število že izenačeno; med starimi živalmi pa prevladujejo samice.

Le 60% mladičev preživi prvo leto in polovico normalne življenjske dobe 25 do 30 let. Poprečna življenjska doba je komaj 5 do 6 let — kljub popolni zaščiti. Odstreliti jih je treba ca. 18%. Izven parka pa jih lovci postrele do 40%. Ostali končajo od lakote, bolezni, starosti in zaradi poškodb v bojih.

Pri sesanju mladiči brundajo in brenče kot panj jeznih čebel.

»Ranglisto« med grizzlyji določajo velikost, napačnost ter skušnje. Grizzly je zelo družabna žival, čeprav so doslej mislili nasprotno.

Na zimo se grizzly pomakne v višine do 9000 čevljev (ca. 3000 metrov), da tam prespi zimo. Večino brlogov si izkopljejo zelo zgodaj. Često se medved drži istega brloga leto za letom, vsekakor pa vsaj istega okolja. Brlog je vselej toplo obložen z vejevjem in suh. Obrnjen je proti severu, da je snega več in dlje.

Grizzlyji niso izbirični. Žro vse, od jagod, orehov, korenin do poljskih miši, kobilic, rib, jelenov in mrhovine.

Tehtajo tudi po pol tone.

V brlog gredo pred snegom ali med sneženjem, da za njimi ni sledu.

Poleti se drže v ozkih predelih, le redki potujejo daleč. Preplezati Grand Canyon pa jim je igrača. Zdravo divjad le redkokdaj pobijajo, le bolno ali poškodovano.

Svoj plen zakopljejo globoko, tudi cele jelene, da se usmrači in postane drugi divjadi neužit.

Njihova starost se najbolje vidi na zobeh.

Dnevno počivališče zapuste grizzlyji le zelo neradi, odločitev za beg ali za napad je povsem negotova. Ob paritvi so borbe med samci za samice in za položaj na družbeni lestvici prav strahovite, tudi na smrt.

Očetje ne igrajo v življenju mladičev nikake vloge; matere jih ne puste blizu.

Medvedke včasih posvoje osirotele mladiče.

Moč grizzlyja je strahotna. Videli so medvedko »Inge«, kako je 700 funtov (čez 300 kg) težkega medveda zgrabila, dvignila in stresala kot terier podgano.

S tem, da so v oddajnik vezali še termistor, napravo, ki se ji električna upornost močno spreminja s temperaturo — lahko sedaj ugotavljajo temperaturo okolja, kjer se medved giblje. Združena biologija in elektronika tako dajeja nove možnosti in večje upanje, da to veliko žival rešijo pred izginotjem. Imajo občutek, kot da nanjo gledajo sedaj na odprtem odru, medtem ko so jo prej opazovali skozi ključavnico. Večje poznavanje ji zagotavlja boljšo zaščito.

Po žurnalu »National Geographic Society«
priredil Francé Avčín

ZA NAŠEGA »LOVCA«!

Večkrat so lovci že izrazili željo, da bi »Lovec« prinesel tudi kako barvno fotografijo oziroma barvno prilogo. Za to pa ni finančnih sredstev. Toda lovci, lovske družine in druge lovske organizacije s skupnimi močmi to zapreko lahko premagamo.

Vse revije objavljajo tudi oglase in na ta način zberejo znatna sredstva. Zakaj se ne bi tega lotili tudi mi — v večjem obsegu kot doslej?! Drugi listi in revije imajo posebne akviziterje, ki zbirajo oglase pri raznih podjetjih, organizacijah, ustanovah itd., — »Lovec« tega nima. Toda vsaka lovska družina, vsaka lovska organizacija bi bila lahko nabiralec oglasov za naše glasilo.

Da bi naš »Lovec« letos za svoj jubilej, v petdesetem letniku, prinesel barvne slike vsaj na dveh straneh, vas vabimo, da nemudoma pričnete z zbiranjem. Če vsaka LD dobi vsaj en oglas od kateregakoli podjetja oz. delovne organizacije, bo želja številnih naših članov uresničena in naš »Lovec« se bo še bolj uveljavil doma in v inozemstvu.

Zbrane oglase bi »Lovec« prinesel na platnicah in če bi bilo oglasov dovolj, tudi na posebnih prilogah.

Po predračunu tiskarne bi stali dve barvni sliki na dveh straneh posebnega umetniškega papirja 1 milijon 200 tisoč S din, tiskanje oglasov na eni strani s papirjem vred pa poprečno 90 tisoč S din. Po našem predračunu bi bilo torej treba nekako 20 strani oz. 5 prilog oglasov, da bi lahko tiskali tako barvno prilogo.

Od vsakega naročila za oglas pripade lovski družini, ki ga preskrbi, 20 % nagrade od cene oglasa.

Cene za oglase v N din	LD pripade 20 % — N din
cela stran — 1 600	320
pol strani — 900	180
četrť strani — 500	100

Pridobljeni oglas za »Lovca« pomeni torej tudi znaten dohodek v družinsko blagajno!

Predlagamo, da lovske družine po svojih članih zainteresirajo podjetja oz. delovne organizacije zlasti na svojem področju za oglase v »Lovcu«. V svojem dopisu nanje naj med drugim navedejo, da »Lovec« izhaja vsakega 1. v mesecu v 14 000 izvodih, da ga razpošiljamo tudi v inozemstvo ter da so cene za oglase nižje kot pri drugih revijah z enako naklado.

Podrobna navodila dobite pri uredništvu.

Apeliramo na vse zavedne lovce, da podpro akcijo za lepši in zanimivejši izgled našega glasila.

Uredništvo »Lovca«, Ljubljana, Župančičeva 9

S Poljske

Foto Wł. Puchalski

I Z L O V S K E G A O P R T N I K A

Nekaj o lovski pravičnosti

Lovni čas za večino divjadi je za nami. Nekateri so imeli za cilj pri vsakem obhodu lovišča priti do plena, marsikdo pa je bil skromen in se je zadovoljil in našel užitek v opazovanju divjadi in narave. Izprašajmo si vest, ali smo uplenili vsako divjad na lovsko pravičen način!

Lovska pravičnost ni uzakonjena niti z lovsko zakonodajo niti s splošnimi akti lovskih družin. To so nenapisani lovski zakoni in pravilniki, ki pri poštenih in pravičnih lovcih drže bolj kakor vsi pisani in uradno objavljeni. Iz lastnih dolgoletnih izkušenj in opazovanj ne bom povedal nič novega, temveč hočem le ponoviti načela lovske pravičnosti.

Nešolani lovski psi povzročajo mnogo nevšečnosti, slabe volje in neuspehov na lovih. Pravemu lovcu ni vseeno, kako delajo psi na skupnih lovih, zlasti pri iskanju obstreljene divjadi. Šolan lovski pes bo vsa dela opravil v veselje in zadovoljstvo ne le vodnika in lastnika lovskega psa, marveč tudi drugih lovcev, divjad pa bo doživela veliko manj strahu in trpljenja. Zato malo več pravičnosti do divjadi! Ne uporabljati nešolanega lovskega psa, na divjad ne streljati na prevelike razdalje, ne uporabljati neustreznih pušk in nabojev za gladke in risane cevi, še posebno pa ne pri streljanju na veliko divjad. Mislim, da ni potrebna nobena razlaga, zakaj ni lovsko pravično streljati na zajca v ložu, fazana na tleh ali na drevesu, nepojočega divjega petelina, na zaščiteno parkljasto divjad od spredaj, od zadaj in v glavo, na počivajoče parkljarje. Če je lovec deležen tolikega lovskega blaga, da je uplenil kos velike divjadi, ni lovsko pravično, da takoj nadaljuje z lovom z namenom, da upleni še drugi kos. Ne bomo lovili in preganjali zlasti parkljaste divjadi v času poledice in uporabljali dima in plinov pri izgonu lisic in jazbecov iz rogov.

In še dogodek, kmalu po prvi svetovni vojni, v enem izmed najlepših idrijskih lovišč: Kragulj je plenil kokoši. Lastnik kokoši se je hotel maščevati nad roparjem.

Ujel ga je, mu brezsrčno zavezal kljun z žico, in ob izpustitvi mu je okrutnež dejal:

»Kaj misliš, ti predrzni ptič? Jaz sem gospod, a ti si — nič!«

Venceslav Štraus

Petelin z Menine

V času, ko prepeva slavni vitez petelinjega rodu svojo zaljubljeno pesem, se loti tudi nas lovcev neka razboritost in nestalnost. Seveda leži to v človeški naravi. Ko vidiš, da se vse na novo poraja in uspeva, hočeš tudi sam s tem v korak. Z leti se človek uravnovesi, a vendar mu nekaj ostane in to je želja po nečem vzvišenem, kar pa le redkokdaj doseže. Proti temu ni leka, pa tudi nobenega zdravnika, ker pač mora tako biti, da hitimo z naravo naprej in dozorevamo. V takem razpoloženju sem šel tudi jaz na lov na divjega petelina. Čeprav sem to leto že trikrat poskusil srečo nanj, mi Diana ni bila naklonjena.

Tako sva se domenila s prijateljem Marjanom, da greva zadnji dan aprila na Menino. Z avtobusom sem prišel do Marjana in potem sem jo moral z Jankom mahiniti peš na Menino. Marjan se je namreč že odpeljal s tovarišem Hafnerjem. Po dveurni hoji sva tudi midva z Jankom prišla do koče, v kateri je vladalo že precej veselo razpoloženje, da je čas med pripovedovanjem veselih in okroglih kar hitro potekel. Preden smo plegli, so mene kot najmlajšega določili za dežurnega, da jih ob treh zbudim. Ugasnil sem skromno petrolejko in kmalu se je v koči slišalo le enakomerno dihanje. Tovariše sem zbudil že ob pol treh. Porazdelili smo se v tri skupine. Midva z Jankom sva odrihnila proti Zelenim mlakužam. Prisluškovala sva v gluho noč, kdaj in kje se bo oglasil najin petelin. Ura se je bližala pol peti, ko počim v smeri, kamor sta odšla Marjan in Hafnerjeva žena. Postal sem precej nemiren. Mislim sem že, da je za ta dan lov končan. Pa prideva z Jankom do nekega jarka, kjer sva oba hkrati obstala. Malo nad potjo na drugi strani jarka se je v mladi bukvi šopiril petelin.

Zaradi rahlega vetra sva ga bolj videla kakor slišala. Brž sem se odločil, da ga naskočim. Če bi bil bolj siguren, bi ga lahko streljal kar s poti. Tako se mi je pa zdelo malo predaleč. Petelin je pel brez prestanka. Včasih se je malo obrnil, tako da ni gledal vedno v eno smer. Ko je z brušenjem končal kitico, sem sprožil. Najprej mu je omahnila glava, potem je padel na tla. Ko sva z Jankom prišla do njega, je še nekajkrat močno zamahnil s peruti, kakor da bi hotel odgnati smrt, nato se je za vedno umiril. Navdušeno mi je Janko podal zeleno vejico, ki sem jo nekam neredno sprejel. Petelin je bil nekoliko šibkejši od tistega pred leti v Kašnem vrhu. Marjan in Hafnerjeva žena sta bila nekoliko potlačena, ker se jima je petelin zdrav odpeljal. Janez in Hafner pa nista nič slišala.

Jože Sardinšek

Volkovi raztrgali devet prašičev

Skoraj vsako leto se pojavijo v okolici vasi Vračevčaj pri Beli crkvi v Banatu, na obronku Deliblatske peščare, volkovi, ki pridejo iz romunskih Karpatov, oziroma se zadržujejo v goščavah Deliblatske peščare. Razmeroma veliko škodo povzročajo zlasti na drobniki na pašnikih in pristavah. Zato morajo biti pastirji vedno budni in oprezni. Imajo tudi močne in izvežbane pse, ki se zgrabijo tudi z volkovi.

Ponoči od 25. na 26. december 1966 so se k tej vasi zopet priključili volkovi. Psi so z močnim, a nekoliko preplašenim laježem opozarjali na nepovabljene goste. Ovčar, katerega čredi je pretila nevarnost, je hitro zbral svojo drobnico in čredo odgnal v vas. Krvoločne zveri pa so se hitro znašle in so se usmerile proti drugi pristavi, kjer so bili v ogradi prašiči. Ponoči so volkovi napadli. Ko je zjutraj prišel na pristavo lastnik Bora Jozić, da nakrmi prašiče, je opazil v snegu vse polno volčjih sledov in krvi raztrganih prašičev. Daleč naokoli so ležali kosi mesa in kosti — devetih pitanih prašičev.

Aprila je v Ljubljani mnogo rac

Foto Dinko

Gospodar Bora se je hitro vrnil v vas in javil lovcem, ki so takoj šli za volkovi. Po sledih v snegu so ugotovili, da so se zveri vrnile v Deliblatsko peščaro. Izkušeni lovec na volkove Stanislav Stojanović ni miroval. Pet svetlih, mesečnih noči zapored je prečkal ob pristavi. Takoj prvo noč mu je prišla pred puško lisica, vendar ni streljal, ker je računal na volkove. Toda ni jih bilo, ne prvo in ne naslednje noči. Peto noč, ko že ni bilo več izgleda na prihod volkov, je streljal po dveh lisicah in obe pobral.

Po Lov. nov. št. 2/1967
-elf-

Nepozabni doživljaji

Sonce še ni pokukalo izza Mlake, ko sem že mirno sedel na parobku, gosto obraslim s kostanjevim pomladkom in čakal, da pride srnjak na poseko. Ves čas sem imel zabavo. Takoj ko sem sédel, se je že pričela kregati nad menoj v smreki zvedava veriverica in me vprašujoče postrani gledala, češ kaj motiš tako rano gozdne prebivalce. Kmalu za njo je po listju pritekel košati jereb in me kukal izza smrekovega štora. Na desno sem opazil srno z mladičema, ki sta se razigrano podila po poseki in venomer gledala, kaj dela njuna mati. Že je bilo sonce visoko in kazalo je, da ne bom pričakal, kar sem čakal. Nenadoma pa zaslišim lomastenje po suhem listju. Drevje in grmovje mi je zastiralo pogled, trde stopinje so bile vedno močnejše in čutil sem, kako se bližajo. Pripravil sem trocevko. Hipno pa mi je puška omahnila na kolena.

Na 15 metrov pred seboj sem zagledal ogromnega jelena in zijal vanj kakor v prikazen. Dolgo sem strmel vanj in ocenjeval rogovje. Bil je pravilen šestnajsterak. V lovski mrzlici sem nehote trznil in premaknil nogo. Rogati kralj gozdov jo je s strašnim truščem ubral po gošči navzdol. Zbral sem se šele, ko že davno ni bilo več slišati trušča.

Aleš Stanovnik, LD Vrhnika

Čudna past

Novoletna nedelja se je ogledovala v vsem zimskem sijaju sončnega jutra. Po trdem snegu se mi je obetala lahka hoja po lovišču. Namenil sem se, da pregledam mrhovišče, ki smo ga pred kratkim založili za medveda s slastnim konjem. Medveda to noč ni bilo in utegnil sem pogledati okoli lisičin in jazbin. Spomnil sem se na sled jazbeca v minuli odjugi in jame, ki sem jo pred nekaj dnevi zadelal. Namen sem imel, da mu nastavim tulec, če je doma. Ob jazbini pa sem začuden obstal in malo zarobantil, ker največji kamen ni bil na pravem mestu, pred kamnom pa je bila izkopana sveža luknja. Ali si ušel, sem sam pri sebi rekel. Nato s palico sežem v izkopan rov, ki pa je bil v mojo tolažbo komaj dva pednja globok. Še je notri, si mislim in odmaknem manjši kamen, ko se za skalo, ki je zapirala rov, oglasi dušeče grčanje. Sklepal sem, da sem jazbeca zmotil pri kopanju. Medtem se je grgarajoči glas ponavljal kakor glas ulete živali. Kako naj bi bil ujet brez vsake stave! Po-

gled mi obstane na stranski steni brloga na sivi, od prsti umazani glavi jazbeca. Ostrmel sem, ko sem spoznal, da je jazbec ujet med skalo, s katero sem zadelal vhod in steno brloga. Držalo ga je za vrat in delno za glavo, da ni mogel ne naprej in ne nazaj, le gobček z belim zobovjem je odpiral. Z udarcem po nosu sem ga rešil mučnega objema skale. Po mojem preudarku se je kamen, ki ga je jazbec izpodkopal, zavalil nanj in ga pritisnil ob steno. Vesel sem bil, da je bil jazbec samec, saj ima samica februarja že mladiče.

Janez Bolha, LD Ribnica

V visokem snegu...

Na Pohorju je bilo letos čez meter snega, ki je dalj časa držal, kar je povzročilo lovcem precej skrbi, smučarjem pa obilo veselja. Divjad je nemočna čakala na svoje varuhe pri pripravljenih krmiščih in v visokem snegu ni mogla niti do vode.

Posnemanja vredna je bila gesta taborniškega odreda »Mirna reka« na tehnični kemični šoli v Rušah, ki je pod vodstvom svojega starešine, lovca Šauperla priskočil na pomoč lovski družini. Pod vrhom Pohorja so taborniki oskrbovali krmišča in shodili pota do vode. Pri tem moramo pohvaliti tudi upravnika planinske kočice »Glažuta« tovariša Šafarja, ki je pravočasno preskrbel in vskladiščil precej hrane za divjad.

Delo je bilo v visokem snegu res naporno, vendar so ga taborniki z veseljem in ponosom opravili v splošno zadovoljstvo. Ruški lovci so jim za to hvaležni, v upanju, da zgledi vlečejo in da bo med mladino požrtvovalnost in plemenitost v podobnih primerih postala vodilo.

Ruško Pohorje je vselej privlačno za domače in tuje goste, ki vedno raje prihajajo v naše obširne gozdove na divje prašiče, manj na srnjad in gamse. Lovišče je po gozdnih avtocestah lahko dostopno, seveda če so ceste izpluzene, za kar se tudi lovci zanimajo.

V našem lovišču so trije ali štirje tropi divjih prašičev, ki so precej stalni. Prvi prašiči so prišli v naše lovišče pred desetimi leti. Dobro so se razmnožili, saj jih je bilo v tem času uplenjenih že nad dvajset. Ne govorimo radi o škodi, ki jo povzročajo na posevkih obrobni kmetijam in ki jo lovška družina sporazumno poravnava. Razumni kmetje so sami uvideli, da se škode ne da preprečiti, pač pa je treba spremeniti vrste posevkov, kar je še najbolj uspešno. Lovska družina zelo misli na to, da bi bilo treba »črnuhe« prive-

Lovci in taborniki divjadi na pomoč

zati v gozdovih z ustreznimi krmišči. Vendar še nimamo potrebnih izkušenj, kako in kaj.

Lov na divje prašiče je vse bolj zanimiv in privlačen, pač pa težaven zaradi visokega snega, ko ne pomaga pes, temveč le človek. Kljub trpljenju in znoju je veselje dvojno, če pade kak ščetinar. Lani je na enem takem pritisku padlo troje prašičev, letos pa star merjasec, težak 150 kg. Uplenitelj je bil gost iz Avstrije Adolf Wagner, ki mu je od veselja vzelo skoraj dar govora, posebno še, ko je zagledal čekane, ki jih je kot zobozdravnik lahko pravilno »ocenil«. Nekaj takih in še težjih merjascev se tu in tam pokaže, a se jih ne »prime« krogla. S svinjami smo imeli tudi nekaj prizorov, ko so s pujsi šle mimo presenečenih lovcev, da bi jih bili lahko z rokami ujeli. Tak primer smo imeli, ko smo z italijanskim gostom naskakovali velikega petelina, pa je gost povedal, da je že iskal primerno drevo, a ga ni bilo v bližini.

Na tihem smo veseli, da ima naše lovišče tudi to vrsto divjadi. Sprašujemo pa se, kam izginja veliki petelin, ki je bil naš ponos. Verjetno gnezdom prašiči ne prizanašajo.

Letos pričakujemo večji obisk lovskih turistov tudi na srnjad in gamse. Upamo, da nam zima ni pobrala preveč divjadi.

J. F.
LD Ruše

Koristnost psa krvoslednika

Prvo nedeljo julija 1966 na vse zgodaj je naš član odpeljal gosta na čakališče, ki je ob pol šestih

streljal na srnjaka na 80 metrov. Po strelu je srnjak skočil kvišku in odskočil nazaj v gozd. Lovec je bil prepričan, da je pogodil, a na nastrelu razen poteptane trave nista s spremljevalcem našla nobenega strelnega znaka in sta brez uspeha iskala. Obveščena o dogodku sva se z izkušenim članom odpeljala na mesto in gosta ravno še zadržala, ko je že sedel v avtomobilu, da se odpelje. Bilo je okrog enajste ure. Gost nama je potem pokazal nastrel, kjer smo našli nekaj kapljic krvi in majhno koščico. Ura je bila že eno čez poldne, ko sem po brezuspešnem iskanju šel po psa Cara. Pes je takoj poprijel sled, a čisto v drugo smer, kakor je srnjak odskočil in sicer proti studenci, ki je oddaljen kakih 700 metrov. Ker pa zaradi gošče nisem mogel psa spremljati, sem ga sprčil in mu sledil. Kmalu sem zaslišal njegov glas, znak da je srnjaka ustavil. V neposredni bližini studenca, v goščavi z robidovjem, je stal srnjak s prestreljeno sprednjo nogo pod plečem in odbijal napadajočega psa. Ker sem bil brez puške — kar ni bilo prav — sem se po vseh štirih priplazil pod grmovjem do srnjaka, da bi ga ujel za roge, kar mi pa ni uspelo. Hrabril sem psa, a ko se je srnjaku približal, je ta skočil za psom. Tedaj sem zgrabil srnjaka za roge ter ga z nožem umiril. Pri tem mi je srnjak ranil roko, da sem jo 14 dni nosil v povoju. Tako sem gostu povrnil že zgubljeno trofejo, družinsko blagajno pa povečal za 50 000 S din. Z opisom tega dogodka sem želel prikazati, kako nepogrešljiv je pes krvoslednik v lovišču z veliko divjadjo, če že ne v slehernem lovišču.

Ivan Veršaj

V aprilskem jutru

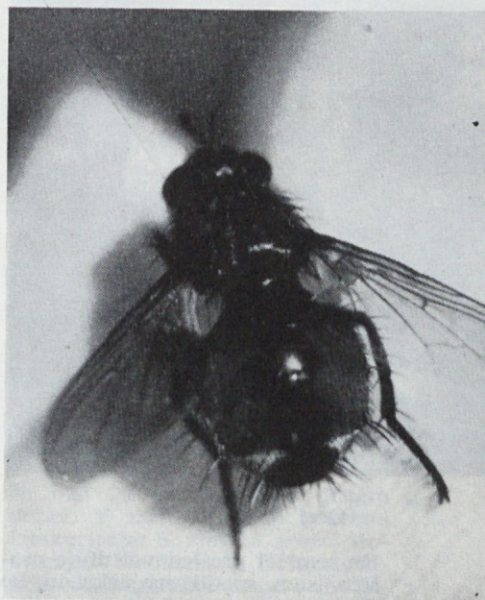
»Petelin poje vsako jutro na istem drevesu v sedlu pod Smrekovcem. Pridite!« je bilo z okorno roko napisano na drobnem listku, ki ga je v odsotnosti svojega moža — sprejela Ančka in ga večkrat zaporedoma prebrala. Pri tem pa se je spomnila, da ji je mož nekoč obljubil, da jo bo peljal na petelina.

Ob branju sporočila ji je kri hitreje zaplula. Sklenila je, da bo svojega možička prišla za besedo, zlasti, ker je poznala sedlo pod Smrekovcem.

Rečeno, storjeno. Matic Ančki prošnje ni odbil in že naslednje jutro sta družno naskakovala pojočega petelina pod Smrekovcem. Na strelni razdalji je Ančka previdno dvignila puško in po ceveh iskala mušico, da bi z njo pokrila zaljubljenega pevca. Tedaj pa je, kakor strela z jasnega, zagrmelo za njenim hrbtom, da se je revica od strahu skoraj sesedla. Na veji starega borovca je utihnilo sanjavo petje, na zemlji pa so poslednjič zatrepetale strte peruti velikega trubadurja.

Ko je Ančka spet prišla k sebi, je vprašala: »Matiček, zakaj si to napravil?« In Matiček, ki je imel na vesti že več takih petelinov, je odgovoril: »Ančka, saj ti bi ga itak »falila!«

P. D.

*Glavna divjad Foto I. Napotnik
prihodnjega stoletja*

Šime je poletno popoldne šel na srnjaka, pa je ustrelil merjasca. Premagalo ga je veselje, da je v gostem smrečju legel in zadremal. Ko se je zbudil, sta bila dva lovca in dva merjasca. O resničnosti priča slika.

F. Golavšek

Orel

Ko sem šel presledovat divje prašiče, sem spodil srnjačka in ko gledam za njim, opazim veliko ptico, ki se je spustila v tisto smer. Kmalu zaslišim od tam nek glas, da sem postal pozoren in že pri-

skaklja proti meni krepak srnjaček. Na deset korakov sem mu dobro videl rožičke na glavi. Za njim pa se pripelje orel, sede na vejo in ogleduje zaželeni plen. Če bi ne bilo mene, bi bil orel gotovo izvršil svoj krvavi posel. Pa tudi jaz bi ga bil nad orlom, da sem imel puško. Pri tem sem se čudil, da more tako velika ptica tiho, brez šuma prileteti in odleteti. No, v tem primeru orel ne bi bil »sanitejec«, kar mu sicer pripisujemo.

Pred leti, konec julija, je kmēt in lovec Račnik zapazil v Raduhi orlovo gnezdo. Nekaj radovednežev nas je hotelo videti orlov jedilni list. Zato me je France Roban spustil po plezalni vrvi do gnezda. Ne bi bil pa mogel doseči in si ogledati tiste dupline, če ne bi bil zraven rasel gabrov grm, ki mi je pomagal, da sem se potegnil do gnezda. V gnezdu sem videl dosti ostankov jerebic, tačice planinskega zajca in veveric, srnjačje noge in nogi jagnjeta. Ko me je Roban vlekel nazaj k sebi, sta me Silvo Stifter in Zvonko Nastran z nasprotnega brega slikala. Na sliki je vidna zev, kjer je bilo gnezdo, črna gmota nad gnezdrom sem pa jaz.

Ko sem pred leti v Matkovem kotu šel na srnjaka, sem našel od orla raztrganega gamsjega mladiča. Cudil sem se, da je matkoza pritekla za svojim mladičem prav do tam, kjer ga je orel ujel, kar sem sledil dobrih 200 korakov daleč.

Anton Prodnik,
Solčava

Kragulj brez...

Glinovčev Tone s Praproč nad Ljubnem se je kar pošlatal za klubuk, ko je na vrtu za čebelnjakom nenadoma pred njim zletel z že mrtve kure velik kragulj. Toda gospodar Tone se je hitro znašel. Vedel je, da kragulja najhitreje ujameš, če mu v takem primeru pravilno nastaviš past. Odsekal je kuri glavo in konce perutnic, ji odpulil repna peresa in še nekaj krajših s hrbta ter vse skupaj spretno položil na nastavljeno past, ko da »rajnka« kura še vedno čaka na lačnega roparja. To pot Tona ni zadela nastavljenega železa z gajbico. Če mačku diši kurja glava ali perutnice, naj se kar ujame! Prejšnje leto je namreč hotel obvarovati domačega ali kakega drugega vaškega mucka in cukra pred železjem, pa je nastavljeno past pokril. Zjutraj, ko je šel na vrt, da bi jo odveznil, ga je kragulj že čakal na plotu. Čeprav je odletel, mu je Tone vseeno »pojedino odgrnil«, a ga ni bilo več nazaj; seveda, zamerilo se mu je, ker je Tone predolgo spal.

Letos, v nedeljo, 26. februarja zjutraj pa je bil Glinovec veselo presenečen: v pasti je tičal velik kragulj — toda brez ene noge! Stara, zaraščena rana! Morda je bila vzrok krogla, šibra, najbrž pa mu jo je odbil skopec.

Izkušen lovec je Tonetu pojasnil, da je kragulj samica, ki je po velikosti precej večja od samca. Po perju pa je ugotovil, da je stara dve leti. Prvo leto in pol svojega življenja je kragulj — samec in samica — rumenkasto rjave barve, z navpičnimi, temnejšimi progami od kljuna proti repu, podobno kakor kanja. Kragulja samica svoje prvo gnezdo izvali še v tej mladostni obleki, potem se »preobleče« v sivo perje z značilno sivim, nekoliko temnejšim poprek progastim perjem po prsih. To obleko nosi drugo leto. Tretje leto pa dobita samec in samica po prsih svetlejšo sivo belo, še bolj gosto poprek grahasto perje. V vseh naslednjih letih ostane barva perja nespremenjena. Torej je starost kragulja po perju moč zanesljivo ugotoviti le za prvo in drugo leto.

France Cvenkel

Franc Rebernik, član LD Košaki, s svojo osemdeseto uplenjeno lisico po osvoboditvi. Trikrat po sedem ur je zaman čakal in šele četrtrič mu je, 28. I. 1967, prišla pred puško. Vztrajnemu lovcu k njegovemu izrednemu uspehu in 64-letnici iskreno čestitamo in želimo, da bi se nam mogel kmalu pokazati s svojo stoto lisico.

F. Matjašič,
LD Košaki

MLADI PIŠELO

Doživetje na lovu

Z bratom sva dolgo premišljevala, kako bi preživela praznične dni, potem pa sva prejela prijateljevo vabilo. Naj greva z njim na lov — in ni nama bilo žal. Dan je bil čudovit, gore so se vse bele kopale v sončnih žarkih, ki so poljubljali tudi naša razgreta lica. Vsakdanje skrbi smo pustili daleč zadaj — nekje v polnem avtobusu — zdaj smo slišali le še šumenje listja pod nogami na gozdni stezici in vršenje vetra v krošnjah dreves. Tudi majhni jazbecarki Ajki so se očitno pri-ostrili čuti. Z nosnicami je nemirno ovohavala po zraku in natenkrat se je izgubila v grmovju. Peter nama je povedal, da bo gotovo izsledila kakega zajčka in res — že čez nekaj minut se je začela oglašati. Čez stezo je poskočil dolgouhec in za hip prestrašeno obstal, potem pa ga že ni bilo več. Peter je pobožal Ajko, ki je prijazno mahala z repkom, takrat pa je Zdenko zagledal v grmu pred nami zeleno žolno in mi jo molče pokazal. Prvič sem jo videla tako od blizu. Že smo bili pri koči, ki je stala na prijazni jasi ob robu gozdička — vsa majhna in lesena, vendar dobrodošlo zavetišče utrujenim lovcem. Pod nami je bila dolina — megleno morje, okoli nas pa venec gora, ki jim je zlato rdeča zarja podarila čudovito lepo podobo, tako veličastno, da je ne pozabi nikoli.

Prišel je tudi Petrov lovski tovariš Tine in tako so ure ob toplem ognjišču in zanimivem pripovedovanju kar hitro minevale. Zunaj je bila še tema, ko sta naju Peter in Tine, oba že v lovskih oblekah, poklicala, naj vstaneva. Ležišče, čeprav trdo, je bilo zapeljivo toplo, vendar sva se kmalu odločila. Na pragu sva presenečeno obstala. Z neba so naletavale velike bele snežinke, ki so v teh nekaj urah že poskrbele za deset centimetrov debelo odejo. Peter in Tine sta bila naravnost navdušena, češ, da bo to čudovit lov... Hodili smo celo uro ali še več, ko se je začelo daniti. Tudi snežilo ni več in nebo se je zjasnilo, čeprav je bilo mraz, da je sneg kar škripal pod korakom. Bila sem precej utrujena in že sem hotela prositi, da bi malo počivali, ko sem zagledala srnjaka. Stal je na jasi, nekaj metrov pred nami in elegantno obračal s prelepim rogovjem kronano

glavo. Ni nas opazil, ko smo ga nemo gledali. Ajka ni dolgo zdržala. Ko je zalajala, je srnjak odskočil. Idile je bilo konec, vendar sem pozabila na utrujenost. Prvi jutranji sončni žarki so spremenili sneg v pisano mavrico tisočih biserov. Snežna odeja je ležala pred nami kot odprta knjiga, v katero so gozdni prebivalci zapisali svoje majhne in velike črke. Z bližnje smreke nam je pomežiknila verica in nam s svojim košatim repkom nagajivo pomahala v pozdrav.

Občudovali smo tudi rumenokljunega kosa, ki se je grel z veselo »vižo«. Ustavili smo se ob potoku in si ogledovali zanimive snežne skulpture na majhnih smrečicah. Naenkrat je začelo v gozdu nekaj lomastiti in lomiti veje. Ropot se je hitro približeval in vsem je zastajal dih. Strmeli smo v grmovje in nismo verjeli očem, ko smo zagledali jelena. Tine je pogledal Petra, ki je že prislonil puško k licu, da bi streljal. Prijela sem ga za roko in ga nemo prosila, naj danes ne seje smrti, ko smo doživeli že toliko lepega. Razumel je mojo prošnjo, a tudi jelen ni več čakal...

Dobre volje in bogatejši zaradi doživetij smo se z avtobusom vračali domov, sveži, močni in pripravljeni na nov delovni dan. Zdaj si z bratom želiva tudi naslednje proste dneve preživeti v naravi, v prijetni družbi najinih prijateljev — lovcev.

Olga Mali,
Begunska 3, Kranj

Moje veselje

Moj oče je lovec. Zelo rad zahajam v lovsko kočjo na Jelovici. Tudi sam rad hodim po gozdovih sončne Jelovice in pri tem oprežujem za divjadjo. Velikokrat zapazim kako žival. Nepremično obstanem in jo gledam. Včasih me vzame tudi oče s seboj na lov in takrat sem srečen. Nekoč me je vzel na prežo. Dolgo sva čakala brez uspeha, v mraku pa sva se vrnila v kočjo. Drugo jutro je oče sam odšel na lov in se kmalu vrnil z uplenjenim srnjakom. Še isti dan ga je odpeljal v dolino in se že ob mraku vrnil. Zvečer sva pekla čevapčiče in uživala dolgo v tiho noč.

Miran Papler, VI. d r.
Stražišče pri Kranju

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V NOVEM SADU
od 22. 9. do 5. 10. 1967

Preko 20 držav že prijavilo udeležbo

V Ljubljani je bilo 22. februarja 1967 posvetovanje zastopnikov Zveze lovskih organizacij Jugoslavije, Jugoslovanske kinološke zveze, Turistične zveze Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Lovske zveze Slovenije, Novosadskega sejma in Komiteja za organizacijo mednarodne lovske razstave in sejma lova in ribolova v Novem Sadu.

Ta velika mednarodna prireditel, pod pokroviteljstvom maršala Tita, bo imela v glavnem tri dele: razstavo lovskih trofejev XX. stoletja ter turistični in komercialni del. Bo pa hkrati tudi več manifestacij, kot mednarodna razstava psov, festival dokumentarnih in drugih lovskih filmov, simpoziji o sodobni gojitvi divjadi, streljanje na umetne golobe ipd.

Da je zanimanje za to prireditel veliko, dokazuje dejstvo, da je do tega dne prijavilo svojo udeležbo že nad 20 evropskih in drugih držav. V trofejah bodo posebno konkurirale: Sovjetska zveza, Romunija, Madžarska, Češkoslovaška, skandinavske države in Jugoslavija. Udeležbo v Novem Sadu so že tudi prijavile: Indija, Iran, Argentina, Kuba, DR Nemčija, Turčija in druge. Poseben

paviljon je tudi že rezervirala Zvezna republika Nemčija.

V turističnem delu bodo zlasti vzhodne dežele prikazale možnosti za lovski turizem.

V komercialnem delu so svojo udeležbo zagotovile že tudi znane tovarne lovskega orožja in drugega pribora iz raznih držav, kot npr. »Mauser«, »Franchi«, »Holland and Holland«, »Beretta«. Sodelovale pa bodo tudi češkoslovaške, madžarske in sovjetske tovarne lovskega orožja.

Na razstavi psov bodo pokazali predvsem vse pasme psov, s katerimi love jugoslovanski lovci, prav tako pa tudi druge najizrazitejše inozemske pasme. Računajo, da bo razstavljenih okoli 600 naših ter 100 do 150 najlepših inozemskih psov. Iz Slovenije naj bi bili predvsem zastopani najboljši psi izrazitih slovenskih pasem, kot so kratkodlaki in resasti istrijanci ter kraški ovčarji. Slovenija — LZS oziroma lovske družine ter zavodi za gojitev divjadi — se bo s svojimi najboljšimi trofejami udeležila razstave trofej XX. stol., prav tako bodo razstavljala nekatera naša podjetja v komercialnem oddelku. V turističnem oddelku pa lovske organizacije Slovenije — zaradi pomanjkanja finančnih sredstev — ne bodo razstavljale.

Tombola

V decembrski številki »Lovca« 1966 smo že poročali o tomboli, katere čisti dobiček je namenjen za čim boljše izvedbo mednarodne lovske razstave v Novem Sadu, predvsem za strokovna lovsko-ribiška posvetovanja, predvajanje dokumentarnih lovsko-ribiških filmov, mednarodno kinološko razstavo itd.

Dne 27. decembra 1966 je bilo dotiskanih 200 000 srečk in tega dne tudi uradno danih v prodajo. Srečke so tehnično okusno opremljene, so po 5 N din in so predvsem namenjene članom lovskih in ribiških organizacij. Dobitkov je 10 000 v skupni vrednosti 25 milijonov starih dinarjev. Med dobitki so lovske puške različnih vrst, brezplačna potovanja v inozemstvo, motorna kolesa, kolesa, različna lovska oprema, obleka in obutev, pribor za ribolov, lovski psi, umetniške lovske slike, odstrel divjadi: jelenov, srnjakov, gamsov, divjih petelinov itd.

Srečke so bile razposlane lovskim organizacijam širom po Jugoslaviji, ki imajo od prodanih 15 % provizije. Tudi vse področne lovske zveze v Sloveniji so jih prejele, z željo, da bi jih člani LD odkupili čimveč, v dobro tej veliki mednarodni prireditvi in sebi, saj bo žreb morda naklonil

Lovska koča na Petelinovcu, LD Kropa, zgrajena l. 1963

Foto R. Gašperšič

marsikomu tisto, kar si kot lovec želi.

Žrebanje bo 22. maja 1967 v Novem Sadu, ob zaključku kmetijskega velesejma. Rezultati žrebanja bodo objavljeni v raznih listih.

-elf-

Lovci LD Dolič dogradili lovsko kočo

S tem v zvezi nekaj problematike LD Dolič. Lovišče obsega okoli 2900 ha. Zavzema skoraj polovico severne lege Paškega Kozjaka, del Tolstega vrha, Pake in Doliča. Lovišče je v nadmorski višini 550—1050 m. Polovico severne in polovico južne lege pokrivajo

mešani gozdovi smreke, jelke, macesna, bora, bukvje, javora, jesena ter nekaj bresta in hrasta. Od grmovja je največ leske ter tu pa tam siva in zelena jelša in črni gaber. Severna lega lovišča je zelo hribovita, južna pa polložnejša.

Lovišče je znano po dobri zasnovi srnjadi pa tudi število in kvaliteta gamsov ne zaostaja. V lovišču so rastišča divjih petelinov, tudi stalež jerebov in zajcev je zadovoljiv.

Pred štirimi leti je družina začela urejati lovišče, postavljati nove solnice, krmišča in stare obnavljati, kar smo v enem letu z lahkoto opravili.

Leta 1965 pa smo pričeli graditi lovsko kočo na Paškem Kozjaku.

Koča LD Dolič v gradnji

Foto L. Simetinger

Delo je trajalo dve leti. Težaška dela smo opravljali lovci sami, le zidarska in tesarska dela ter prevozi iz doline so nas bremenili z izdatki. Do otvoritve, to bo junija 1967, moramo kočo opremiti in izročiti svojemu namenu. Koča je zgrajena na ugodnem kraju, namenjena tudi lovcem turistom in za oddih našim članom.

Ponosni smo na naš skupni domek, kjer se bomo večkrat sestali na posvetih, skupnih lovih, ob lovu na petelina, gamsa in kjer bomo kovali načrte, kako bomo še naprej gojili in varovali našo lepo divjad.

Lojze Simetinger

Obisk koroških lovcev

V »Lovcu« večkrat beremo o sodelovanju med lovskimi družinami in o meddružinskih skupnih lovih. Lovski družini Šmartno pri Litiji in Litija sta v tem verjetno med prvimi.

Zadnjo nedeljo v januarju 1967 so nas obiskali člani Kluba prijateljev lova iz Celovca. To je združenje koroških rojakov, ki so poleg tega, da ljubijo naravo in lov, tudi ponosni, da so Slovenci. Njihov predsednik je Karel Prušnik, vodja slovenskih lovcev na Koroškem. Poznamo ga tudi po njegovem partizanskem imenu Gašper. Na sprejemu mu je predsednik litijske občine v imenu občanov predal simbolično darilo v znak, da vemo za njegov veliki delež v borbi, da smo mu zanj hvaležni in da smo ponosni, ker nas je obiskal, pa četudi le kot lovec.

Za skupni lov na divje prašiče smo goste razdelili; nekaj jih je šlo v revir sosednje litijske družine. Lovili smo »na slepo«, ker ni bilo snega in nismo vedeli, kje se že tolikokrat na smrt obsojeni črnuhi zadržujejo. Gostje so zato razumeli neuspeh, a so bili kljub temu nadvse zadovoljni. Saj smo jim pripravili pečenko divje svinje, ki smo jo uplenili nekaj dni prej.

Po utrujajočem pogonu in prepotrebni »podpori« smo prešli na zadnjo točko dnevnega reda — razno. Med pogovorom o življenju in delu, o lovu, divjadi, o razmerah na Koroškem, o naši reformi, o naših preljubih soprogah (Žena bereš?) smo hvalili krčmarjevo rdečo kapljico. Ob lepi domači pesmi so nam obljubili, da še pridejo, ker so jim všeč naši kraji in ljudje...

Dane Namestnik

Člani LD Šmartno pri Litiji in Kluba prijateljev lova iz Celovca

Foto D. Namestnik

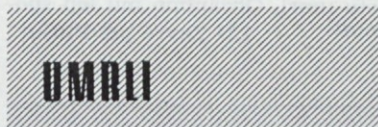

Karel Prušnik-Gašper in predsednik občine Litija Stane Pungerčar

Foto D. Namestnik

Ob novem lovskelem letu prosimo vse sodelavce, naj upoštevajo naslednje: Članke, dopise, vesti ipd. za objavo pišite le po eni strani lista v razprtih vrstah, da je možno vmes vnašati popravke! — Starostne jubileje članov objavljamo le za 50, 60, 70, 75, 80-letnico itd. Slike le za 70 in več let stare jubilate, izjemoma tudi za 50 in 60-letne, ki so s svojim delom za lovstvo v Sloveniji zaslužni v širšem smislu. Za 70 in več let stare umrle članke objavljamo z osmrtnicami tudi slike, v ostalem velja kot za jubilate.

Uredništvo

Franc Bajc, član LD Raka, je lani maja v starosti 59 let tragično preminul. Med drugo svetovno vojno je bil izseljen v nemško taborišče. Po vrnitvi leta 1945 na svoj dom je bil ustanovitelj LD Raka in do leta 1959 njen požrtvovalni starešina. Prav tako je bil zgledno delaven na gospodarskem in političnem polju ter vseskozi priljubljen lovski tovariš. Slava njegovemu spominu!

LD Raka

Matija Ptrin, član LD Dreta, nas je v 73. letu starosti za vedno zapustil. Soustanovitelj je bil LD Dreta—Nazarje in 48 let aktiven lovec. Požrtvovalnemu in iskrenemu lovskemu tovarišu trajen in časten spomin!

Lovci LD Dreta, Nazarje

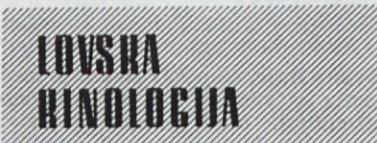
Franc Pravdič, član LD Zavrč, je umrl v 32. letu starosti. Dobremu tovarišu časten spomin!

Lovci LD Zavrč pri Ptuj

Ivan Budigam, soustanovitelj, član in častni član LD Zavrč, odlikovan z Znakom za zasluge, je v 88. letu umrl. Ohranimo mu lep spomin!

LD Zavrč pri Ptuj

Mednarodno razstavo psov vseh pasem v Opatiji 20. in 21. maja 1967 priredi Kinološki savez SR Hrvatske. Interesenti, ki bodo razstavili svoje pse, dobe prijavnice pri Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9/II.

Prijave je treba poslati do 5. maja 1967 na naslov: Kinološki savez SR Hrvatske, Zagreb, Ilica 61.

PRIJAVLJENE PARITVE

Resasti jazbečarji:

Körösparty Nelly JRJos 255 — Tomo JRJos 313, bil na tekmi, leglo bo 10. 4. 1967, vzreditelj Tone Hren, Soštanj, Koroška c. 30. Brina JRJos 271, bila na tekmi — Dagobert v. d. Comburg JRJos 288, bil na tekmi, leglo je bilo 24. 3. 1967, vzreditelj Anton Cesar, Gradišče 10, p. Sl. Gradec.

Koker španjeli:

Bianka JRŠK 632 — Eri Vojniški JRŠK 630, leglo bo 20. 4. 1967, vzreditelj Janko Friček, Ruše 280 pri Mariboru.

Dina JRŠK 623 — Ego Vojniški JRŠK 621, leglo je bilo 29. 3. 1967, vzreditelj Peter Pušlar, Ljubljana, Ob dolenski železnici 1.

Nemški kdl. ptičarji:

Rika Veščiška JRPki 4230, bila na tekmi — Alf JRPki 2160, bil na tekmi, leglo je bilo 27. 3. 1967, vzreditelj Aleksander Šiftar, Murska Sobota, Stefana Kuzmiča 38. Ajka Cirkoška JRPki 3610 — Bil JRPki 2489, bil na tekmi, leglo bo 20. 4. 1967, vzreditelj Jože Frangež, Obrežna 27, Studenci, p. Maribor.

Bistra Čavenska JRPki 4035 — Ali v. d. Schneerose JRPki 3822, bil na tekmi, leglo bo 13. 4. 1967, vzreditelj Avgust Hribar, Ljubljana, Velebitska 24.

Bistra JRPki 4290 — Ali v. d. Schneerose JRPki 3822, bil na tekmi, leglo bo 9. 4. 1967, vzreditelj Ivan Udovič, Ljubljana, Krimska 16.

Beka Ravenska JRPki 3152 — Kasan Glinški JRPki 1738, bila na tekmi, leglo bo 6. 4. 1967, vzreditelj Maks Turk, Ljubljana, Glinška.

Ada Čavenska JRPki 3212, bila na tekmi — As iz Dominega vrta JRPki 3696, bil na tekmi, leglo je bilo 30. 3. 1967, vzreditelj Franc Kmetič, Ljubljana, Šentvid, blok 2.

Arna JRPki 3546 — Bori JRPki 2826, bil na tekmi, leglo je bilo 13. 3. 1967, vzreditelj Emil Pugelj, Renče, Martinuči 21.

Čiba Bratonska JRPki 3260, bila na tekmi — Dar Bakovski JRPki 2669, bil na tekmi, leglo je bilo 21. 1. 1967, vzreditelj Franc Bak, Gančani 141, p. Beltinci.

Asta JRPki 3756, bila na tekmi — Dob JRPki 2334, bil na tekmi,

leglo je bilo 20. 2. 1967. Vzreditelj Jakob Čuk, Hr. Mota 71, p. Križevci pri Ljutomeru.

Astra JRPki 3249 — As iz Dominega vrta JRPki 3696, bil na tekmi, leglo je bilo 4. 3. 1967, vzreditelj Jelka Bizjak, Ljubljana, Hrenova 6.

Brina Čavenska JRPki 4036, bila na tekmi — Kasan Glinški JRPki 1738, bil na tekmi, leglo je bilo 6. 3. 1967, vzreditelj Janez Peñat, Ljubljana, Partizanska 39.

Bistra Murskosoboška JRPki 4235, bila na tekmi — Alf JRPki 2160, bil na tekmi, leglo je bilo 17. 3. 1967, vzreditelj Štefan Veron, Murska Sobota, Cankarjeva 13.

Cara Bakovska JRPki 3530, bila na tekmi — Aras Prulski JRPki 3764, leglo je bilo 19. 3. 1967. Vzreditelj Janez Dolničar, Ljubljana, Titova c. 78.

Epagneul bretoni:

Osa Vipavska JRP EB 153 — Lord 2° delle Vallate LOI/CE 37024/65, leglo bo 17. 4. 1967, vzreditelj Ivan Štibilj, Ploče 155, p. Ajdovščina.

Aria JRP EB 60 — Lord 2° delle Vallate LOI/CE 37024/65, leglo je bilo 7. 3. 1967, vzreditelj Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina. Lida Vipavska JRP EB 104, — Lord 2° delle Vallate LOI/CE 37024/65, leglo je bilo 3. 3. 1967, vzreditelj Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina.

Bistra JRP EB 85 — Bodo JRP EB 38, leglo bo 22. 4. 1967, vzreditelj Rudi Gabrič, Krško 6.

Lovski terierji:

Bistra Ruška JRLT 1747 — Horor Silvanus JRLT 2307, leglo bo 28. 4. 1967, vzreditelj Viktor Kalič, Pekre 9, Limbuš.

Ada Pobreška JRLT 2605, bila na tekmi — Lorko Travnogorski JRLT 2359, leglo je bilo 16. 3. 1967, vzreditelj Ivan Potočnik, Dolenja vas 63, p. Prebold.

Runa (Pika) JRLT 2959, bila na tekmi — Horor Silvanus JRLT 2307, leglo je bilo 30. 3. 1967, vzreditelj Jože Trajber, Martjanci 56.

Sora Pobreška JRLT 2420 — Horor Silvanus JRLT 2307, leglo je bilo 14. 3. 1967, vzreditelj Lovska družina Kungota.

Braki jazbečarji:

Luci JRBj 1527 — Brin JRBj 1040, leglo bo 13. 4. 1967, vzreditelj Karel Ribič, Češnjice 26, p. Mokronog.

Bonka JRBj 1614 — Bil Šmartinski JRBj 1439, leglo bo 21. 4. 1967, vzreditelj Alojz Novak, Lesce 31, pri Bledu.

Bejna JRBj 1186 — Diki JRBj 1748, leglo je bilo 27. 3. 1967, vzreditelj Janko Slamič, Pivka, Javorniška c. 2.

Brina JRBj 1610 — Kadet JRBj 1042, bil na tekmi, leglo je bilo 6. 3. 1967, vzreditelj Znan Klančar, Kramplje 3, p. Nova vas pri Raketu.

Aga Ortneska JRBj 1599 — Bodo JRBj 1480, leglo je bilo 6. 3. 1967, vzreditelj Viktor Smalc, Žlebič 4, p. Ribnica — psarna Ortneska.

Beta JRBj 1048 — Bodo JRBj 1480, leglo je bilo 24. 3. 1967, vzreditelj Franc Puzatelj, Vel. Poljane 20 — psarna Ortneska.

Iris Vinarska JRBj 1458 — Jago JRBj 1303, leglo bo 11. 4. 1967, vzreditelj ing. Julij Uršič, Maribor, Ribniško selo 20.

Kdl. istrski goniči:

Branka JRGki 4038 — Brko JRGki 3831, leglo bo 4. 4. 1967, vzreditelj Alojz Slapnik, Rečica ob Savinji.

Rina JRGki 3985 — Gonči JRGki 4358, leglo bo 24. 4. 1967, vzreditelj Franc Kordiš, Retje 76.

Alfa JRGki 2977 — Čudak JRGki 2388, leglo bo 18. 4. 1967, vzreditelj Franc Mišmaš, Primčevs 18, p. Zagradec.

Lila JRGki 4773 — Lord JRGki 4770, leglo 19. 3. 1967, vzreditelj Jože Štakolič, Hum 25, p. Kojško. Greti JRGki 3868 — Davor JRGki 4081, leglo bo 16. 4. 1967, vzreditelj Anton Krese, Mokronog 61. Jaga Travnogorska JRGki 4096 — Gero JRGki 3426, leglo bo 3. 4. 1967, vzreditelj psarna Travnogorska, Sodražica.

Hojca JRGki 4087 — Gero JRGki 3426, leglo bo 8. 4. 1967, vzreditelj Ivan Gregorič, Retje 97, p. Loški potok.

Ega JRGki 4361 — Cero JRGki 3566, leglo je bilo 18. 3. 1967, vzreditelj psarna Travnogorska, Sodražica.

Jasa Travnogorska JRGki 4382 — Gero JRGki 3426, leglo je bilo 15. 3. 1967, vzreditelj Lovska družina Kočevje.

Aga Dobropoljska JRGki 4359 — Ari JRGki 3475, leglo je bilo 20. 3. 1967, vzreditelj Jože Strah, Kompolje 8.

Čedna JRGki 2788 — Ivor Travnogorski JRGki 4821, leglo je bilo 3. 3. 1967, vzreditelj Franc Starc, Retje 8, p. Loški potok.

Diana Kočevska JRGki 4084 — Ari JRGki 3475, leglo je bilo 24. 3. 1967, vzreditelj Pavle Oven, Ribnica na Dol. 175.

Bistra Šmohorska JRGki 4392 — Goran JRGki 3415, leglo bo 4. 4. 1967, vzreditelj Jože Lavbič, Dramlje, Svetelka 3.

*Bretonec
Lord, psarna
Vipava,
lastnik
Dušan Marc*

Biba JRGki 3845 — Ago JRGki 3316, leglo je bilo 24. 3. 1967, vzreditelj Edi Toplak, Hrastnik, C. Adama Dušaka 2.

Posavski goniči:

Blanka JRGp 4912 — Živko JRGp 3756, leglo bo 22. 4. 1967, vzreditelj Boris Ferlinc, Celje, Dečkova 54.

Astra JRGp 4813 — Blisk JRGp 4812, leglo je bilo 11. 3. 1967, vzreditelj Ludvik Lotrič, Dražgoše 60, p. Železniki.

Balkanski goniči:

Rena JRGp 5412 — Dan JRGb 4036, leglo je bilo 12. 3. 1967, vzreditelj Ivan Zagožen, Šmartno ob Dreti.

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»DEŽNA-PUŠTALJSKA« za goniče in jamarje. Lastnik LD Škofja Loka.

»KOLEZIJSKA« za vse vrste pasem po členu 6. pravilnika o strokovnem delu JKS-a. Lastnik Marjan Vovk, Ljubljana, Kolezijska 21.

»TOŠKA« za vse vrste goničev. Lastnik Franc Florjan, Osrednek 1, p. Dobrava pri Ljubljani.

*Istrijančki,
vzreditelj
France
Pogačar,
Skaručna
Foto
Vl. Pleničar*

NOVI KINOLOŠKI SODNIK

za ocenjevanje zunanosti in dela šarivcev: Dr. Janko Lavrič, Ljubljana, Vošnjakova 10.

KINOLOŠKO ODLIKOVANJE

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala s srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju Eriko Gilih, Maribor, Kurirska pot 18.

Kinološka zveza Slovenije

Občni zbor Kluba za goniče bo v soboto, 15. aprila 1967 ob pol treh popoldne v sejni sobi Lovske zveze Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/I. Vabljeni rejci goničev, kinološki poročevalci in sodniki za pse goniče.

Klub za goniče

ŠALIVJE

»Lisica s parklji«

Kot vodja lova je Borut trikrat zatribil na lovski rog, znak da je prvi pogon pri kraju. Od vseh strani so prihajali lovci in si grel premle prste ob ognju sredi jase. Borutova dolžnost je bila, da je vsakega tudi vprašal, če je streljal in na kaj je streljal.

»Zagrmelo je tudi na tvojem stojišču,« pobara Brložneka.

»Lisico, krasno lisico sem pomeiril, pa ni ne krvi ne dlake,« se odreže možakar.

Lovci so zastavili še en pogon, poslali v večna lovišča tri zajce in starega lisjaka, ter se po končani brakadi — zadnji v letu — vračali proti domu.

»Ampak rečem, lisica, ki sem jo zgrešil — dvakrat lepša od tegale lisjaka!« je razkladal Brložnek.

Jože s komolcem Boruta narahlo dregne in pomežikne na križišču, kjer so se razšli, pa mu reče:

»Njegova lisica je bila brez repa, siva in s parkeljci.«

»Strela! Torej je užgal po srni, na brakadi in s šibrami, ko vendar ve, da tega ne sme.«

»Seveda, za noveletne praznike bi se zastoj na rad najedel mesa!«

»Zagosti mu je treba!«

Rečeno — storjeno bo pa kmalu! Medtem, ko je Brložnek v gostilni razlagal veseli družbi, da redka lisica pred njegovo puško odnese zdravo kožo, sta se Borut in Jože že vrnila nazaj v gozd, na Brložnekovo stojišče.

Pokaže mu pod skalo. Nič posebnega ne opazi, ne krvi in ne dlake. Prideta bliže. Saj res, iz kupa kamenja pod skalo štrli srnina noga!

Spretno jo je skril, midva mu jo bova pa še spretnjeje odnesla in — o, to ni dovolj!

»Tam doli v grapi leži in smrdi garjava lisica,« se spomni Borut. »Če je streljal lisico, mu pripada lisica!«

Na gozdove je že legal mrak in v lice zatekla luna je že gledala izza gora. Pohiteti sta morala.

Kmalu je namesto srnine noge iz kamenja molela — lisičja. Sploh sta vse uredila tako, kot je pustil Brložnek, potem pa brž na »predstavo«. Krpi snega sta se spretno izognila in — ne daleč od skale — med smrekicami izbrala svoj »lož«. Potegnili sta požirek kratkega, pripravila vsak svoj daljnogled in okoli njiju je že zavladala popolna tišina. Pa ne dolgo. Čuj,

hreščanje po trdem, zmrznjenem snegu! Vedno bliže gredo koraki. In na robu se pojavi Brložnekova postava — s prazno vrečo pod pazduho. Vedno počasneje in vedno previdneje se bliža skali. Obrača glavo in posluša. — Jasno, nikjer nikogar; i, kje neki bi se vzel ob taki uri! — Je že na mestu. Previdno se skloni, seže pod skalo in potegne plen za nogo na svetlo. Skoraj bi ga vrglo na zadnjo plat. Tako je bil iznenaden, da je na glas zaklel in pljunil. A je postal bliskovito pozoren. Seveda mu je šinilo v glavo, da nekdo ve za njegovo dejanje. Kot podlasica je zavrtel glavo na vse strani, svetlo pogledal, zgrabil vrečo in skočil po strmini. Spodrsnilo mu je, telebnil je vznak, komaj ujel klobuk in bežal, da so ga podplati komaj dohajali.

Borut in Jože sta se držala za trebuh in komaj krotila smeh. Na glas sta se zakrohotala šele potem, ko je Brložnek že zginil za robom.

-elf-

Dialog

Z Jožetom sva vodila skupino italijanskih lovcev — priletnih možakarjev.

Pri malici ponuja sinjor Parpaiola Jožetu kos sira.

Jože ga nezaupljivo gleda in mi pravi: »Branko, ta sir je verjetno kozji, tega ne jem.«

Ker Parpaiola ni odnehal, ga Jože G. vpraša v italijanščini: »Sir me-ke-ke-ke-ke?«

»No, Jože,« mu odgovori Italijan v slovenščini, »mu-u-u-u-u!« In Jože je pojedel sir brez posledic.

B. R.

»Volkovi«

Star upokojenec iz Beltincev živi človeka vredno življenje. Prejema izdatno pokojnino, ki mu zadošča za kritje vsakodnevnih potreb in mu ostaja še denar za naložbo v hranilnici. Ne pije in ne kadi. Izogiblje se vsega, kar bi mu lahko izpodkopalo zdravje ali skrajšalo življenje. Vsako jutro telovadi, prav tako ne zamudi vsakodnevnih daljših sprehodov v naravo.

Tudi tisti dan se je napotil na sprehod, čeprav je zunaj bril oster sever in so padale debele snežinke, ki so se mu pilepljale na očala in mu onemogočale vidljivost. Nenadoma se pojavijo pred upokojencem Markom štiri sive, volčje postave. V hipu spleza na trnovo drevo. Kajpak, pred krdelom volkov, ki se v tem času baje radi priklatijo iz sosednih madžarskih gozdov, je drevo edina rešitev. Drobno trnovo drevo se je majalo v vse večjem vetru in pod težo obilnega telesa upokojenca Marka. Strahu in mraza je upokojenca rešil z drevesa konjar iz Veržeja, ki je peljal v Beltince žito zamenjat za moko. Upokojenec Marko zatrjuje, da mu tegobe zadnjih dveh preživelih vojn niso vlije v kosti toliko strahu kot — kakor se je izkazalo — štiri boječe, napadalne srne.

Pijo

Iz vseh cevi se kadi... Čigav je?!

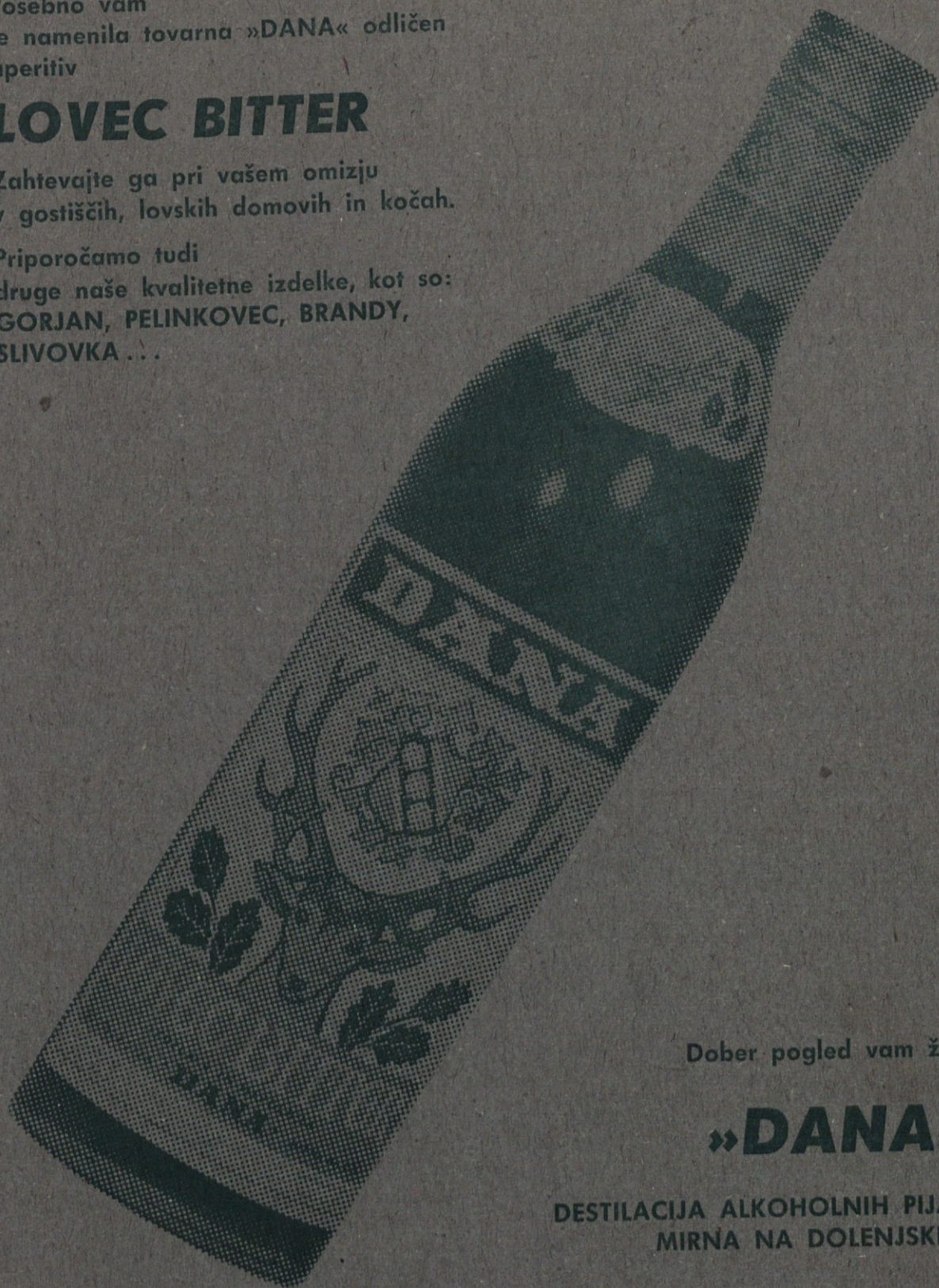
Lovci!

Posebno vam
je namenila tovarna »DANA« odličen
aperitiv

LOVEC BITTER

Zahtevajte ga pri vašem omizju
v gostiščih, lovskih domovih in kočah.

Priporočamo tudi
druge naše kvalitetne izdelke, kot so:
GORJAN, PELINKOVEC, BRANDY,
SLIVOVKA ...

Dober pogled vam želi

»DANA«

DESTILACIJA ALKOHOLNIH PIJAČ
MIRNA NA DOLENJSKEM

HIRTENBERG

OD LETA 1860 V AVSTRIJI IN PO VSEM SVETU

ŠIBRENE IN KROGELNE NABOJE ZA LOV,
ŠPORTNO OROŽJE IN
NETILKE

DOBAVLJA PO UGODNIH POGOJIH
PREKO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
IN LOVSKE ZADRUGE »LOVEC«

GENERALNI ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO

HANS FANZOJ

BOROVlje – AVSTRIJA

HIRTENBERG